

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет музичного мистецтва
Кафедра духових та ударних інструментів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття другого (магістерського рівня) вищої освіти на тему:

**ТВОРЧА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФЛЕЙТИСТІВ
ЛЬВІВЩИНИ В МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ**

зі спеціальності 025 Музичне мистецтво

Виконала:
студентка II курсу (1,4 р.н.)
спеціалізації
«Оркестрові духові та ударні інструменти»
заочної форми навчання
Торговицька Марія-Стефанія Томасівна

Науковий керівник -
заслужений діяч мистецтв України,
кандидат педагогічних наук, професор
Цюлюпа Степан Данилович

Рівне - 2024

Торговицька М. Т. Творча та педагогічна діяльність флейтистів Львівщини в мистецькому просторі України: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» / [наук. кер. – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор Цюлюпа С. Д.]. – Рівне: РДГУ, 2024.

У магістерському дослідженні на основі ґрунтовного аналізу історичної мистецтвознавчої, культурологічної літератури прослідковується історичний шлях розвитку виконавської школи гри на флейті на теренах Львівщини.

В науковій роботі аналізується наукова, методична, творча та педагогічна діяльність провідних представників львівської виконавської школи гри на флейті.

Рецензент: Филипчук М. С.– кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри естрадної музики факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ І ЕВОЛЮЦІЯ ШКОЛИ ГРИ НА ФЛЕЙТІ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
1.1. Етапи розвитку виконавської флейтової школи в Україні.....	11
1.2. Еволюція регіональних шкіл гри на флейті в Західній Україні.....	27
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ.....	34
РОЗДІЛ ІІ. ЛЬВІВСЬКА ШКОЛА ГРИ НА ФЛЕЙТІ: ТРАДИЦІЇ ТА РОЗВИТОК	
2.1. Історичні передумови виникнення та розвитку львівської виконавської школи гри на флейті.....	36
2.2. Аналіз діяльності класу флейти у початкових закладах освіти Львівщини.....	43
2.3. Аналіз діяльності класу флейти у вищих закладах освіти Львівщини.....	56
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ.....	64
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність дослідження. На зламі ХХ-ХХІ століть українська музична педагогіка переживає важливий етап розвитку, який визначається численними викликами та досягненнями. Цей період став неабияким випробуванням для педагогічної думки, але водночас і виток новаторських підходів та сміливих експериментів.

Науковці, педагоги-методисти, мистецтвознавці одностайні в думці про важливість передачі новому поколінню віковичних духовних традицій, історичної духовної спадщини, що є невичерпним джерелом натхнення та визначення національної ідентичності.

На сучасному етапі розвитку українська музична педагогіка стоїть перед новими викликами та завданнями. Продовження цього шляху передбачає поєднання традицій з інноваціями, адаптацію духовних цінностей минулого до потреб сучасності та постійне вдосконалення методів музичної освіти.

За сучасних умов розбудови національної музичної освіти доцільно звертатися до персоналій українських музикантів, педагогів, аналізувати їх творчість з новітніх позицій і залучати до широкого використання в практиці естетичного виховання молоді. Так, вивчення та висвітлення діяльності провідних педагогів-музикантів України є важливою необхідністю для збереження та розвитку музичної освіти в країні.

У останні роки значно зросла активність наукових досліджень у сфері історії формування та розвитку національного духового інструментально-оркестрового виконавства. Незважаючи на наявність ґрунтовних історичних та мистецтвознавчих праць, львівська виконавська школа гри на флейті досі залишається недостатньо вивченою. Таким чином, осмислення ролі флейтистів Львівщини у формуванні мистецького ландшафту країни стає необхідним та важливим завданням. Дослідження виконавської творчості флейтистів Львівщини та їх педагогічної діяльності сприятиме розкриттю унікального

внеску цієї групи музикантів у розвиток національної музичної культури, аналіз їх творчих досягнень може виявити нові аспекти використання флейтової музики як складової культурного простору України, а розуміння їх методологій та інновацій може стати важливим ресурсом для вдосконалення системи музичної освіти.

Отже, актуальність визначеної проблеми, її теоретичне та практичне значення обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи "Творча та педагогічна діяльність флейтистів Львівщини в мистецькому просторі України".

Зв'язок роботи з науковими планами. Магістерське дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету і складає частину наукового напрямку "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя". Тему наукової роботи затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 248-09-01 від 15.11.2024 року.

Мета дослідження полягає у комплексному вивченні та аналізі творчої та педагогічної діяльності флейтистів Львівщини; популяризації львівської школи гри на флейті як вагової та невід'ємної складової національної музичної культури України.

Для досягнення поставленої мети дослідження визначено наступні **завдання:**

- розкрити джерела становлення виконавської школи гри на флейті на Львівщині;
- визначити внесок флейтистів Львівщини у розвиток музичної культури України;
- розкрити творчу ідентичність та особливості виконавського стилю;
- проаналізувати творчу та педагогічну діяльність флейтистів Львівщини,

обґрунтувати їх вплив на розвиток духового інструментально-оркестрового виконавства в Україні.

Об'єкт дослідження – мистецтво гри на флейті на Львівщині.

Предмет дослідження – творча та педагогічна діяльність флейтистів Львівщини в мистецькому просторі України.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять праці провідних науковців у галузі історії розвитку українського виконавства на духових та ударних інструментах (В. Апатський, А. Карпак, В. Богданов, В. Громченко, П. Круль В. Посвалюк, Ю. Рудчук, С. Цюлюпа); наукові дослідження в царині історії та методики навчання гри на флейті (В. Качмарчик, А. Карпак, А. Кушнір, В. Дзисюк, Ю. Шутко, О. Павленко, М. Перцов, І. Єрмак).

Цікавими та корисними для нашого дослідження є наукові роботи, присвячені розгляду питань організації конкурсів виконавців на духових та ударних інструментах в Україні (В. Апатський, В. Посвалюк, С. Цюлюпа, Т. Прокопович, Р. Вовк, Я. Садівський).

Концепція дослідження спирається на застосування комплексу наукових **методів**, а саме: теоретично – естетичні; культурологічні; соціологічні і психологічні аспекти історичного підходу до явищ духового музичного мистецтва на Львівщині. Важлива увага приділяється загально - науковим теоретичним методам, які спрямовані на розкриття теми, а саме: аналіз, порівняння, науковий опис, систематизація, узагальнення.

Актуальними методами дослідження є біографічний аналіз - детальне вивчення біографій флейтистів, включаючи освіту, творчий шлях, участь у музичних заходах, нагороди та визнання; музично-аналітичний метод - розгляд творчості флейтистів через призму різноманітності репертуару, стилістичних особливостей виконавського мистецтва; педагогічний аналіз - вивчення педагогічних принципів та підходів флейтистів Львівщини, а також аналіз їх

методик; соціокультурний аналіз - розгляд впливу діяльності флейтистів на музичний простір Львівщини та України; методи анкетування та інтерв'ю - проведення опитувань серед флейтистів, їхніх учнів та колег для збору додаткової інформації та отримання особистих думок та досвіду; архівний аналіз - вивчення архівних матеріалів, включаючи концертні програми, рецензії, інтерв'ю; порівняльний аналіз - порівняння творчої та педагогічної діяльності різних флейтистів для виявлення спільних та унікальних рис їхнього внеску у музичну культуру України.

Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів:

Кваліфікаційна магістерська робота є спробою узагальнення наукового досвіду в галузі історії розвитку духового мистецтва, зокрема флейтового на Львівщині. Наукова новизна дослідження полягає в першочерговому вивченні та систематизації творчої та педагогічної діяльності флейтистів Львівщини в контексті мистецького простору України. Робота розкриває недостатньо досліджений аспект в історії українського музичного мистецтва, а саме внесок флейтистів Львівщини в формування та розвиток національної музичної культури України.

систематизовано:

- відомості про сутність, зміст та форми наукової та навчально-методичної діяльності кращих представників львівської школи гри на флейті;
- відомості про педагогічну та виконавську діяльність флейтистів Львівщини;
- відомості про діяльність львівських флейтистів у мистецьких спілках, гільдіях та в організації конкурсно-фестивального руху.

обґрунтовано:

- історичні шляхи становлення та розвитку виконавської школи гри на флейті на Львівщині.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження розширюють розуміння та усвідомленість серед музикантів, викладачів та студентів щодо значущості львівської флейтової школи у розвитку українського музичного мистецтва. Виконана наукова робота може стати джерелом натхнення для молодих музикантів, сприяючи розвитку їхнього творчого потенціалу та поглибленню інтересу до вивчення мистецтва гри на флейті.

Дослідження сприяє збереженню та відновленню культурних традицій, а його результати та висновки можуть послужити основою для подальших наукових пошуків у сфері історії та сучасності українського флейтового мистецтва.

Наукова робота дає корисний комплекс знань для самостійної роботи студентів у мистецьких закладах України, сприяє розширенню загального та музичного тезаурусу. Сформульовані у дослідженні основні положення, зроблені висновки, викладений фактичний матеріал можуть бути використані для розробки індивідуальних планів навчання здобувачів освітніх ступенів "бакалавр" та "магістр", оновлення змісту фахових навчальних курсів з інструментальної підготовки, зокрема, з історії духового виконавства, методики навчання гри на духових інструментах, створення методичних рекомендацій та наукових публікацій.

Організація дослідження. Дослідження відбувалося у три етапи протягом 2023 - 2024 років, згідно затвердженого календарного плану були зроблені наступні заходи з реалізації написання магістерської кваліфікаційної роботи:

Перший етап.

На першому етапі (вересень-грудень 2023 р.) відбулось затвердження теми магістерського дослідження „Творча та педагогічна діяльність флейтистів Львівщини в мистецькому просторі України”. Розроблено та узгоджено з науковим керівником структуру написання кваліфікаційної роботи згідно до

нормативних вимог. На цьому етапі вивчався стан розробки даної проблеми в її теоретичному аспекті.

Була зібрана і проаналізована наукова історична, мистецтвознавча, педагогічна література з питань магістерського дослідження, визначені та сформульовані категоріально-понятійний апарат дослідження (об'єкт, предмет, завдання та методи дослідження). Узагальнено основні поняття визначеної проблематики, написаний вступ та перший розділ магістерського наукового дослідження.

Другий етап.

На другому етапі відбулось редагування I розділу кваліфікаційної роботи. У березні 2024 р. на засіданні кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ відбувся звіт щодо написання I-го розділу, внесення виправлень і коректив, запропонованих членами науково-педагогічного складу кафедри. Впродовж квітня-вересня був написаний другий розділ магістерської роботи, відредаговані висновки до двох розділів та загальні висновки.

На **третьому етапі** був уточнений список використаних джерел та оформлені додатки наукової магістерської роботи, проведено редагування та оформлення наукового дослідження, визначені основні етапи презентації магістерського дослідження на захисті.

Апробація результатів дослідження. Положення та висновки магістерського дослідження обговорювалися на XVI Міжнародній науково-практичній конференції "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя" 28-29 квітня 2024 року.

Положення та результати магістерського дослідження доповідались та обговорювалися на засіданнях кафедри духових та ударних інструментів

Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

Публікації. За результатами кваліфікаційної роботи була підготовлена та опублікована стаття «До питання еволюції школи гри на флейті в Західній Україні». Збірник наукових праць "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя", № 16, Упорядник С.Д. Цюлюпа, редакція "Волинські обереги", м. Рівне, 2024 р. С. 38-43.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Повний обсяг роботи складає 81 сторінки, з них 67 сторінок основного тексту. Список використаних джерел становить 52 найменувань.

РОЗДІЛ I

ЕВОЛЮЦІЯ ШКОЛИ ГРИ НА ФЛЕЙТІ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

1.1. Етапи розвитку виконавської флейтової школи в Україні.

Вивчення, збереження та популяризація культурного надбання нації є важливою складовою сучасної суспільної дійсності. Культурна спадщина, будучи невичерпним джерелом натхнення, відіграє важливу роль у збереженні ідентичності нації та сприяє формуванню культурного самовизначення.

Дослідження культурної спадщини допомагає вивчати минуле, розуміти його вплив на сучасність та передавати ці цінності майбутнім поколінням. При цьому важливо активно популяризувати культурні традиції через освіту, мистецтво та інші форми взаємодії, щоб вони стали доступними та привабливими для широкої аудиторії.

Збереження та підтримка культурної спадщини є запорукою багатства та різноманітності суспільства, а також сприяє зміцненню національної ідентичності в умовах глобальних трансформацій.

У сучасних умовах Україна вступає в новий етап свого національного відродження, що визначає основні шляхи її розвитку. Докорінні трансформації в житті країни, супроводжувані викликами сьогодення та реформами в усіх сферах її функціонування, інтеграція України в європейський простір, ставлять перед системою освіти величезні завдання. Цей процес вимагає не лише адаптації, але й переосмислення підходів до навчання та розвитку молодого покоління.

Ще однією ключовою аспектною сферою дослідження є відродження національної культури та освіти, з фокусом на духовному збереженні та укріпленні культурно-освітньої самосвідомості, що нерозривно пов'язано із збереженням духовних цінностей та передачею педагогічної та виконавської

спадщини, і вимагає системного та теоретичного осмислення художніх цінностей через призму наукових та педагогічних досліджень.

Глибокий аналіз і систематичне вивчення багатовікового педагогічного та виконавського досвіду представляють собою невід'ємний етап для успішного розвитку освітнього процесу та ефективного збереження національного культурного спадку. В контексті сучасних викликів і вимог часу ця наукова та теоретична обґрунтованість набуває ключового значення, оскільки вона служить фундаментом для вдосконалення методів виховання особистості в освітніх установах та культурно-освітніх інституціях України.

Аналіз музично-педагогічної та виконавської практики минулого не лише розкриває історичні аспекти, але й створює підґрунтя для творчого переосмислення та реформування сучасних підходів до освіти. Цей досвід є неоціненним ресурсом, що може бути використаний для розвитку інноваційних стратегій, адаптованих до сучасних вимог та викликів. Вивчення цього досвіду не тільки сприяє збагаченню освітнього процесу, але і активно впливає на створення умов для вироблення та впровадження новітніх педагогічних концепцій та технологій. Такий науковий та теоретичний підхід визначає національну освітню стратегію, спрямовану на підвищення якості виховання та розширення культурного діапазону України у глобальному контексті.

Українське флейтове мистецтво представляє собою цікавий об'єкт наукових досліджень, який охоплює історію та культурний вплив цього музичного інструменту на території України. Наукові пошуки свідчать про важливі трансформації та еволюцію флейтового мистецтва в різні історичні епохи.

Флейта, один із найдавніших музичних інструментів, внесла значний культурний внесок у розвиток музичної сцени світового масштабу. В Україні її використання насичено народними традиціями, які відображають українську музичну культуру та розкривають перед нами багатий музичний шлях. Цей

інструмент глибоко вплетений у повсякденне життя народу, використовувався на народних гуляннях, релігійних церемоніях та ритуалах.

З плином часу флейта стала не лише символом народних традицій, але й важливою складовою української музичної сцени, активно впливаючи на класичне мистецтво.

Історія флейтового виконавства в Україні охоплює тривалий шлях розвитку, від початкових етапів використання в народних традиціях до формування професійної флейтової освіти. Талановиті митці та педагоги значно вдосконалили техніку виконання, розширили репертуар та сприяли популяризації флейтової музики серед широкого загалу.

Розкопки, що огортають таємницею давні часи, розкривають перед нами вражаючий світ флейтового мистецтва в Україні. Вже у період скіфських та сарматських культур, а також серед слов'янських племен, які проживали на території нинішньої України, флейта знаходила своє місце в музичних обрядах та повсякденному житті.

Середньовіччя також взяло флейту під своє крило, наділяючи її важливою роллю в українському музичному розвитку. Цей інструмент не лише супроводжував сольні виконання, а й входив до складу оркестрів, розкриваючи багатозаровість музичного вираження тогочасних творів.

Флейта в середньовіччі особливо блискуче проявляла себе в фольклорних та народних мелодіях. Народні флейти, або "сопілки", виготовлені з різних матеріалів, від дерева до кістки, мали нескладну конструкцію, але водночас викликали захоплення своєю виразністю та внеском у супровід народних пісень і танців [1].

Таким чином, флейта, зберігаючи свою таємничість у віках, не лише прикрашала музичну спадщину України, але й стала невід'ємною частиною обрядів, святкувань та повсякденності, розкриваючи багатогранність та глибину української культури через звучання цього чарівного інструменту.

За період Київської Русі та пізніше, під впливом Польщі, Литви та Туреччини, українське флейтове мистецтво взаємодіяло з європейськими та азійськими традиціями, що стало суттєвим фактором в його розвитку. Культурний обмін, здійснюваний з Польщею та Литвою, сприяв інтеграції європейських флейтових технік та репертуару в українські музичні практики.

У XVIII столітті, в епоху гетьмана Лівобережної України, Кирила Розумовського, відбулись значущі події в історії українського музичного життя. Точніше, з'явилися перші українські камерні оркестри, які визначили новий етап у розвитку мистецтва, а зокрема, флейтового. Розвиток цих оркестрів став важливим елементом формування унікальної музичної ідентичності українського народу та його спроможності адаптуватися до нових музичних впливів.

Цей період є ключовим для вивчення взаємодії флейтового мистецтва з музичним оточенням і визначається як важливий етап еволюції флейтової культури в історії української музики.

Створення українських камерних оркестрів у XVIII столітті визначило важливий період у розвитку музичної сцени Лівобережної України, розкривши нові горизонти у музичній історії цього регіону. Ці оркестри відзначились створенням унікального музичного середовища, де флейта взаємодіяла з різноманітними інструментами, сприяючи народженню нових творчих концепцій та експериментів зі звучанням.

Українські камерні оркестри стали важливим чинником у формуванні музичної культури регіону, де флейта відігравала активну роль у колективному виконанні. Це сприяло не лише розширенню репертуару та технічного вдосконалення, але й розвитку нових музичних ідей, які збагатили звучання тогочасної української музичної сцени.

Такий культурний розвиток, започаткований створенням камерних оркестрів, визначив новий етап у взаємодії флейтового мистецтва з іншими

інструментами та сприяв появі творчого діалогу, який залишив невід'ємний слід у музичній історії Лівобережної України.

Це перетинання музичних стилів та взаємодія інструментів в камерних оркестрах створювало унікальні можливості для дослідження різноманітних аспектів флейтового мистецтва. Вивчення цього періоду є невід'ємною частиною розкриття еволюції музичної традиції, де флейта відіграла ключову роль у формуванні нового звукового ландшафту.

Часи Козацької Гетьманщини слугували не лише періодом важливих політичних подій, але й позначили собою значущий етап в історії української музичної культури. Флейта стала важливим акомпанементом козацьких музикантів, вбираючи в себе дух тогочасних часів і мала свій внесок у розвиток флейтової музики в Україні.

У цей період козацьких змагань та захоплюючих історичних подій, флейта стала не лише інструментом розваг і вираження емоцій, але й засобом передачі національного духу через музику. Багато козацьких пісень та мелодій були перетворені на флейтові аранжування, що сприяло їхньому поширенню та увіковіченню [7].

У сільських місцевостях України флейтове мистецтво відіграло важливу роль, зберігаючи в собі унікальні регіональні фольклорні традиції. Вплив місцевих елементів ставав відчутним у стилі та техніці гри на флейті, що додавало нові відтінки та кольори українській флейтовій музиці.

У XVIII та XIX століттях в Україні спостерігався значущий розвиток музичного мистецтва. Флейта стала ширше використовуваним інструментом серед українських музикантів, що відзначилося в творчості таких видатних постатей, як Михайло Вербицький, Микола Лисенко та Марк Косицький. Ці талановиті композитори та виконавці внесли свою вагому частку у розвиток флейтового мистецтва, впроваджуючи його в українське музичне надбання та роблячи його невід'ємною частиною культурного діалогу тогочасної епохи.

У XIX столітті виникла нова модель флейти, розроблена флейтистом Бьомом. Проте, цей інструмент спочатку зазнав критики від видатних музикантів і композиторів, зокрема від Ріхарда Вагнера, який вважав його "гарматою". Інші відомі флейтисти того часу, такі як В. Барге, М. Шведлер, А. Форстенау, Ж. Талу, брати Доплери та А. Тершак, також висловлювали свої застереження.

Викладач Вільгельм Барге розглядав флейту Бьома як інструмент для виконавців з меншими музичними здібностями, які, на його думку, не могли виправдати власних очікувань з традиційною моделлю. Критики звертали увагу на відсутність "м'якості та душевності тембру" та обмежених можливостях для коригування інтонаційних помилок. Такий період в історії флейтового мистецтва свідчить про розкол у музичній громадськості, де нові технології та інновації спочатку не одразу знаходили загальне визнання.

В XIX столітті, коли з'явилася флейта Бьома, виникли обговорення та протистояння між прихильниками та противниками цього новаторського інструменту. Важливо відзначити, що в цей період намагалися експериментувати з поєднанням переваг старої та нової моделей. Наприклад, "комбінована флейта М. Шведлера", спільно розроблена з Ф. Круспе, стала однією зі спроб у цьому напрямку.

Наукові спостереження за цим періодом важливі для розуміння динаміки прийняття нових технологій у музичній громадськості. Визначальна роль у цьому відіграв В. Берліоз, який миттєво визнав переваги флейти Бьома. Однак, існували і музиканти, які, хоча визнавали великі можливості нового інструменту, виражали сум за традиційною "елегічністю" старої дерев'яної флейти. Це викликало спроби створення компромісного варіанту.

Необхідно врахувати, що перемога флейти Бьома була поетапною, з протистоянням від престижних музичних фігур, таких як професор Паризької консерваторії Ж. Тюлу. Однак його наступник, Л. Дорю, вніс зміни в сам інструмент, демонструючи готовність до новаторства. Його учень, П. Таффанель,

визначив окремий етап у прийнятті флейти Бьома серед французьких музикантів, викладаючи гру на цьому інструменті з 1893 року і до завершення своєї кар'єри.

В Україні на зламі ХІХ- ХХ століть флейта Бьома здобула популярність завдяки витонченому звучанню та новаторським можливостям. Важливий внесок у розвиток флейтового мистецтва зробив видатний музикант та педагог **А. Хемиченко**, який став першим викладачем флейтового класу в Київській консерваторії. Педагогічний та виконавський таланти А. Хемиченка сприяли створенню нового покоління музикантів, які використовували флейту не тільки як інструмент, що виконує соло, а й також в контексті камерних та оркестрових ансамблів. Флейта Бьома, завдяки своїй вишуканій конструкції та відмінній мелодичності, стала не лише символом епохи, а й важливою частиною музичної культури України того часу.

На початку 20-х років ХХ ст. паралельний клас флейти у Київській консерваторії очолював видатний педагог, виконавець, випускник Петербурзької консерваторії (1900 р., клас проф. Ф. Степанова) **Ігор Михайловський**, який став першим викладачем А. Проценка. У 1924 році, Ігор Михайловський перейшов на викладацьку посаду в Музично-драматичний інститут. в якому пропрацював до 1933 р.

У 1927 році серед перших випускників Київської консерваторії виділяється **Анатолій Проценко**, який здобув освіту під керівництвом визначних флейтистів свого часу – Ігоря Михайловського та Андрія Хемиченка. Анатолій Проценко вважається засновником української флейтової школи, його виконавський талант та педагогічна діяльність стали фундаментом для формування нового покоління музикантів. А. Проценко володів високою культурою гри та вражаючою виконавською технікою. Його внесок в розвиток флейтового мистецтва та педагогіки був надзвичайно важливим. Протягом більше як п'яти десятиріч педагогічної діяльності Анатолій Проценко виховав біля сотні талановитих музикантів, серед яких народний артист України Валентин Антонов, заслужений

діяч мистецтв України Ярослав Верховинець, заслужені артисти України Валентина Маркіян, Петро Мищенко, Володимир Пшеничний, Анатолій Сергєєв, Володимир Турбовський, Валентин Федченко, Микола Чередорчук та інші. Його неперевершений вклад у музичну освіту та культуру залишається невичерпним джерелом натхнення для наступних поколінь музикантів [12].

Володимир Сергійович Антонов (1932-2006) справедливо вважається гідним спадкоємцем видатного флейтиста Анатолія Проценка. Народившись у Воронежі в сім'ї музикантів, в 1934 році він разом з сім'єю переїхав до Харкова. Батько, Сергій Іванович, був видатним флейтистом симфонічного оркестру Харківського театру опери та балету. Після закінчення Великої Вітчизняної війни сім'я переїхала до Києва, де Сергій Іванович прийняв пропозицію стати солістом у симфонічний оркестр Київського театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка.

Володимир Антонов отримав музичну освіту в Києві, вступивши у 1945 році до Київської десятирічної спеціалізованої музичної школи, а потім в Київське музичне училище імені Р. М. Глієра. У 1949 році він вступив до Київської державної консерваторії на оркестровий факультет, обираючи клас флейти у професора Андрія Федоровича Проценка.

Після успішного завершення навчання у 1955 році, Володимир Антонов розпочав свою кар'єру у симфонічному оркестрі Київського театру опери і балету імені Т. Г. Шевченка. Його вражаючий талант та відданість музиці дозволили йому стати видатним флейтистом. В подальшому він також визначився як видатний педагог, виховавши багато талановитих музикантів, серед яких Б. Стельмашенко, Ю. Шутко, О. Сергєєв, В. Прудченко, О. Вишневський, М. Омельченко, М. Петлицький, Ю. Ковальова, А. Новікова, А. Воробей, А. Сінякова, Л. Дорошкевич та ін.

Протягом важливих років історії української музичної культури, з 1984 по 2007 клас флейти Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського

очоловав видатний флейтист **Володимир Пшеничний** (1931-2009). Його служба концертмейстером групи флейт Симфонічного оркестру Українського радіо, отримання почесного звання заслуженого артиста України та перемога в Всеукраїнському конкурсі засвідчують його високий внесок у розвиток вітчизняного музичного мистецтва. Виконавча активність Пшеничного також виявилася у багатьох фондових записах, що налічують понад 70 аудіозаписів. Його талант і майстерність стали визначальними для його студентів, серед яких виділяються такі відомі флейтисти, як Михайло Білаш, Роман Штурба, Людмила Цупикова та Микола Микитея. Їхні досягнення у флейтовому мистецтві продовжують нарощувати славетну спадщину Володимира Пшеничного, зміцнюючи його вплив на музичну культуру України.

У подальших періодах різні видатні музиканти ставали керівниками класу флейти у Національній музичній академії України. Один із таких талановитих музикантів, **Олег Сергійович Кудряшов**, відзначається високими досягненнями та служить прикладом для майбутніх поколінь.

Народжений у 1936 році в Сталінграді в родині викладача Педагогічного інституту та фахівця з контролю якості металу на заводі, Олег Кудряшов швидко розвивав свій талант. Після закінчення війни сім'я переїхала до Воронежа, де він отримав свої перші уроки гри на флейті від талановитих викладачів. Паралельно з навчанням у музичній школі, Кудряшов продовжив свою освіту в музичному училищі.

У 1954 році він вступив до Музично-педагогічного інституту ім. Гнесіних, а через два роки перевівся до Московської консерваторії, де вивчав флейту у класі М. І. Платонова. Важливим етапом в його навчанні стало направлення на навчання до Паризької консерваторії, де він навчався в класі видатного флейтиста Гастона Крюнеля. По завершенні навчання у Парижі, Олег Сергійович Кудряшов активно займався як педагогічною, так і виконавською діяльністю.

Його внесок в музичну культуру та освіту значущий і визнається як важливий компонент розвитку флейтового мистецтва в Україні.

Педагогічна кар'єра Кудряшова розпочалася в Київській консерваторії, де він з пристрасстю ділився своїми знаннями з новими поколіннями музикантів. Серед його учнів В. Дмитрієв, О. Тищева, І. Тютюнников, А. Вільгутський, І. Пилипчак, І. Горкун, О. Шеремета, Синь Дзинь-Дзинь, А. Кийденко та ін. [15].

У виконавській сфері О. Кудряшов також був визнаним музикантом. Його участь у різноманітних виконавських заходах, включаючи сольні виступи та участь у симфонічних оркестрах, свідчила про його високу виконавську майстерність.

Володимир Кирилович Турбовський, визнаний соліст оркестру Національної опери України та заслужений артист України, педагог класу флейти різних навчальних закладів Києва, вирізняється своєю високою майстерністю та талантом. Випускник Київської консерваторії (клас Я. Верховинця та А. Проценка), лауреат I премії Всеукраїнського конкурсу, доцент Київської консерваторії.

Паралельно з навчанням у консерваторії, Володимир Турбовський активно ділився своїми знаннями та майстерністю зі студентами Національного університету культури та мистецтв, а також в Київській школі-інтернаті імені М. Лисенка. Велика роль в його творчому житті відводиться не тільки викладацькій, але і концертній діяльності в симфонічному оркестрі Київської філармонії.

Його педагогічний внесок визнаний, оскільки більше 50 його вихованців стали лауреатами міжнародних та всеукраїнських конкурсів. Серед них особливо виділяються талановиті музиканти, такі як А. Алексюк, Л. Бертиш, О. Вишневський, І. Горкун, І. Горленко, А. Деснова, О. Журавчак, М. Кях, та багато інших.

Важливим етапом в творчому житті Турбовського є його сольна кар'єра. Як соліст оркестру Національної опери України, він подарував слухачам безліч неперевершених виступів, а його віртуозна гра завоювала шану і признання як серед професіоналів, так і серед музикантів-аматорів. За свою багаторічну кар'єру, Володимир Турбовський залишив невід'ємний слід в історії української музичної сцени, сприяючи її розвитку та вихованню нових талантів.

Педагогічна діяльність видатного соліста оркестру Національної опери України та відомого учня Володимира Антонова, **Сергія Неугоднікова** виявилася надзвичайно успішною. Протягом багатьох років праці в Національній музичній академії України, він відзначався високим професіоналізмом та виховав плеяду молодих музикантів високого класу [12].

Сергій Неугодніков здобув репутацію відмінного педагога, серед його вихованців знаходимо таких талановитих музикантів, як Ким Хе Ін, Ельза Роковська, Дмитро Ніколаєв, Марія Чехайло, Ген Куй, Павло Попроцький, Ганна Тимах, Ге Тао та інші. Важливим аспектом його роботи було не лише передача технічних навичок, але й розвиток творчого потенціалу кожного студента. Таким чином, внесок Сергія Неугоднікова у розвиток музичної освіти та виховання молодого покоління в Україні виявився значущим та продовжує плекати талановиті особистості в галузі класичної музики.

Володимир Петрович Качмарчик (1956 р. н.), видатний фахівець у сфері флейтового мистецтва, є важливою фігурою в українській музичній педагогіці.

Музичну освіту Володимир Качмарчик здобував у різних музичних установах, включаючи музичну школу міста Бучач (Тернопільська обл.), Кишинівський інститут мистецтв, де він вивчав флейту в класі видатного флейтиста Ф. Євтодієнка та Лейпцизьку вищу школу музики.

Важливим періодом у житті флейтиста стали роки педагогічної діяльності в ДМШ міста Новий Розділ Львівської області (1983 – 1989), а також у Донецькій національній музичній академії (1989 – 2006).

З 2006 року Володимир Петрович очолює клас флейти в Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського, де його педагогічний внесок і висока кваліфікація надають студентам можливість розкрити свій творчий потенціал в сфері флейтової музики. Його діяльність у професійних асоціаціях, включаючи членство в Британській асоціації флейтистів, додає йому вагомому авторитету в музичному світі.

В Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського паралельний клас флейти очолює **Антон Ярославович Кушнір**, декан оркестрового факультету, кандидат мистецтвознавства, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів.

У Київському музичному училищі імені Р. Глієра протягом багатьох років керівництво класом флейти здійснював видатний педагог, колишній артист оркестру Національної опери України, заслужений діяч мистецтв України та видатний музикант, композитор **Ярослав Васильович Верховинець** (1925-2011), який виховав багато талановитих учнів-послідовників.

Протягом різних періодів історії київських оркестрів працювала вражаюча група флейтистів, відзначених високою кваліфікацією.

Група флейт оркестру Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Шевченка: Г. Галанта – концертмейстер, Б. Стельмашенко – I флейта, С. Неугодніков – регулятор, В. Шипак – регулятор, А. Деснова – II флейта, В. Турбовський – флейта-пікколо та ін.

Група флейт Національного заслуженого академічного оркестру України: О. Шеремета – концертмейстер, В. Басов – заступник концертмейстера, Л. Плотнікова – II флейта, М. Микитей – флейта-пікколо.

Група флейт Симфонічного оркестру Національної філармонії України: Д. Медолиз – концертмейстер, І. Тютюнников – регулятор, А. Синякова - II флейта, А. Вильгуцький – флейта-пікколо.

Група флейт Академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва: В. Калитовський – концертмейстер, В. Поламаренко, І. Горденко, Ю. Черепов та ін.

Група флейт Президентського симфонічного оркестру України: Д. Смірнов, А. Кушнір.

Група флейт Державного академічного естрадно-симфонічного оркестру України: М. Пернцов – концертмейстер, В. Езерницький – регулятор, І. Митрофанова - II флейта.

Група флейт оркестру Національного академічного театру оперети: А. Воробей – концертмейстер, Д. Коростьолкін – регулятор, П. Глозов - II флейта, О. Ковальова - II флейта.

Група флейт Симфонічного оркестру радіо та телебачення: С. Савченко – концертмейстер, К. Постовойтова – регулятор, А. Кийденко - II флейта.

Група флейт Національного академічного духового оркестру України: С. Демченко – заслужений артист України, А. Гордій, Г. Тимах та ін.

Київська флейтова школа може пишатися своїми досягненнями, оскільки вона не лише виховала видатних оркестрових флейтистів, але й змогла підготувати талановитих солістів. Один із яскравих прикладів цього - заслужений артист України, кандидат мистецтвознавства, доцент та лауреат міжнародних конкурсів, соліст Національної філармонії України, **Юрій Шутко**. Він не лише вражає своєю виконавською майстерністю, але і вдало веде клас флейти у Національному педагогічному університеті імені М. Драгоманова та Дитячій академії мистецтв. Успіхи Юрія Шутка в педагогічній та виконавській сферах не лише підкреслюють високий рівень його власної майстерності, але і свідчать про його значний вплив на формування флейтового мистецтва в Україні.

В Одесі розпочалася історія професійної підготовки флейтистів з відкриттям музичних класів при відділенні Імператорського Російського музичного товариства (ІРМТ) у 1886 році. Це ставало важливим етапом для

музичної освіти в місті. Один із перших видатних педагогів-флейтистів, який відзначався на цьому етапі, був **Г. Веронезе**. Його внесок у формування музичної культури та підготовку майбутніх флейтистів став важливою частиною музичної спадщини Одеси.

У 1891 році на педагогічну роботу, в Одесу, був запрошений видатний флейтист **Леонід Роговий**, учень відомого професора Московської консерваторії В. Кречмана. Роговий був не лише віртуозним музикантом, але й солістом оркестру Одеської опери, активним концертним виконавцем та диригентом духового оркестру. В 1897 році з відкриттям Одеського музичного училища, а пізніше в 1913 році Одеської консерваторії, Л. Роговий отримав можливість очолити класи флейти в цих учбових закладах.

У 1914 році він випустив важливу для світу музики роботу - "Школу віртуозної гри на флейті", яка стала визнаною як цінний навчальний посібник. Під керівництвом Рогового в класах консерваторії виростала нова генерація флейтистів, серед яких були А. Гершунов, М. Ковлер, А. Михелев, А. Хоновченко, І. Ютсон та інші. Леонід Роговий був не лише педагогом, а й невтомним пропагандистом флейтової музики. Його внесок у розвиток музичної культури Одеси і формування молодих талантів став значущим для історії флейтової школи в регіоні.

Михайло Ковлер, учень видатного флейтиста Леоніда Рогового, продовжив його славетну традицію в Одеській консерваторії з 1948 р. Його педагогічний внесок став важливим елементом формування нового покоління музикантів, що навчалися у цьому визначеному музичному закладі. У своїй роботі він поєднував високий професіоналізм та любов до мистецтва, надихаючи студентів на досягнення висот у світі флейтової музики.

З 1963 року клас флейти в Одеській консерваторії очолив видатний флейтист та педагог **Станіслав Загорський** (1936-2003), лауреат Українського республіканського конкурсу (Київ, 1979, I премія), заслужений артист УРСР.

Професор. Поряд з педагогічною діяльністю С. Загорський активно займався виконавською діяльністю як соліст оркестру Одеської опери, де також став першим виконавцем численних флейтових концертів.

У класі Станіслава Загорського займались талановиті флейтисти, серед яких варто відзначити А. Протаса, З. Кайнарську, В. Рибникова та інших. Його вплив на музичну освіту та його власна виняткова виконавська майстерність зробили його ключовою постаттю в розвитку флейтової школи в Одесі та за її межами.

В наш час клас флейти Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової очолює досвідчений музикант та педагог, доцент, кандидат мистецтвознавства **Василь Юхимович Дзисюк**. Свою професійну кар'єру він розпочав як соліст оркестру Одеського театру опери та балету, де працював з 1971 по 1999 рік. З 1994 року він веде клас флейти в Одеській національній музичній академії. Протягом багатьох років педагогічної діяльності Василь Дзисюк виховав безліч талановитих музикантів, які стали лауреатами та дипломантами різноманітних конкурсів і фестивалів. Його великий внесок у формування нового покоління флейтистів визнається як в Україні, так і за її межами.

У музичних колективах Одеси налічується чимало висококваліфікованих флейтистів, які вносять вагомий внесок у розвиток музичної сцени міста. Варто відзначити **В. Барило**, який протягом тривалого часу був керівником групи флейт Одеської філармонії, вражаючи слухачів своєю унікальною інтерпретацією класичних та сучасних музичних творів.

Також слід згадати чудового виконавця **А. Протаса**, який виконував обов'язки концертмейстера симфонічного оркестру Одеської опери. Його висока майстерність та здатність ефективно співпрацювати в оркестровому ансамблі сприяли високоякісному виконанню різноманітних музичних композицій. Ці талановиті флейтисти не лише розкривають багатогранність музичного світу

Одеси, але й додають унікальний колорит та красу місцевому музичному культурному ландшафту.

Розвиток харківської флейтової школи тісно пов'язаний з іменами талановитих педагогів-виконавців, серед яких **Федір Кучера**, вихovanець Празької консерваторії, який вирізнявся не лише як викладач флейти, але й фаготу в Харківському музичному училищі. Після його смерті клас флейти у цьому освітньому закладі перейшов до **Бориса Кричевського**, його учня. Б. Кричевський працював у Харківському музичному училищі та паралельно очолював клас флейти у Харківській консерваторії.

Після Кричевського посаду педагога класу флейти у Харківській консерваторії зайняли **Федір Прохачов** та **Петро Риков** (1902-1965). Їхній внесок у розвиток флейтової школи в регіоні також був значущим.

У Харківській консерваторії довгий час класом флейти керував чудовий музикант та педагог **Анатолій Шустер** (1929-1989), який був учнем видатного флейтиста Петра Рикова. Після його смерті керівництво класом перейшло до **Ірини Андріаш** (1937-1982), яка отримала музичну освіту у Московській консерваторії під керівництвом професора Юрія Ягудіна. Ірина Андріаш славилася чудовим звуком та виразністю у виконанні на флейті. Її творчість і педагогічний доробок дали новий поштовх розвитку флейтового мистецтва в Харкові.

Пізніше клас флейти в Харківському державному університеті мистецтв очолили **Анатолій Войнов** та **Валентин Марченко**.

Флейтисти, які в різний час працювали в симфонічних оркестрах Харкова:
Академічний симфонічний оркестр Харківської філармонії: А. Войнов-концертмейстер, Г. Крилова- соліст-регулятор, А. Свиридов-ІІ флейта, Е. Куций – флейта-пікколо.

Оркестр Харківського національного академічного театру опери та балету імені М. Лисенка: В. Марченко – концертмейстер, А. Дмитрюкова -

соліст-регулятор, В. Юрасова - II флейта, Т. Бондаренко - II флейта, флейта-пікколо.

Харківський академічний молодіжний симфонічний оркестр "Слобожанський": В. Іванов - I флейта, М. Саранчини – соліст-регулятор, К. Маличенко - II флейта.

Еволюцію регіональних шкіл гри на флейти розглянемо докладніше в наступному параграфі.

1.2. Еволюція регіональних шкіл гри на флейті в Західній Україні.

Для підвищення рівня професійної майстерності надзвичайно важливо дослідження історії виникнення та еволюції регіональних музичних шкіл, зокрема, шкіл гри на флейті.

Флейтова школа в Рівному славиться іменами видатних музикантів, виконавців та вчителів. Заснована у 1971 році на кафедрі духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (раніше відомого як Рівненський державний інститут культури), школа отримала свій початковий імпульс під керівництвом **Д. М. Панасюка**, випускника Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка.

Згодом керівництво класом флейти було передано в руки таких талановитих викладачів, як **Є. Ф. Самусенко, Б. М. Прищеп, В. П. Вакулін, А. Я. Карпак, Т. Фіщук**, що сприяло подальшому розвитку та піднесенню рівня музичної освіти в цьому регіоні.

Нині клас флейти кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ очолює талановитий випускник аспірантури названої кафедри, доктор філософії **Михайло Закопець**, студенти якого Сергій Загорський (флейта) та Святослав Борисов (гобой) є учасниками міжнародних та всеукраїнських конкурсів.

Фаховий музичний коледж у Рівному відзначається високими стандартами навчання, зокрема у класі флейти, яким керує **Богдан Миколайович Прищеп**, викладач вищої категорії, старший викладач. Народився він у селі Головниця Корецького району і є випускником Рівненського музичного училища, де вивчав флейту у класі визначених музикантів Шевченка С.Є. та Федуна М.М. (1974 р.).

Свою професійну підготовку Прищеп Богдан Миколайович продовжив у Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка, де вивчав флейту під керівництвом Ю. І. Смірнова та успішно завершив навчання в 1979 році.

Після цього, Богдан Миколайович Прищеп розпочав свою професійну кар'єру в Рівненському державному музичному училищі на відділі духових та ударних інструментів. Протягом років педагогічної діяльності він виявив себе не лише висококваліфікованим викладачем, але й талановитим вихователем.

Прищеп Богдан Миколайович здобув шану та визнання завдяки своїм педагогічним здібностям, виховавши численних талановитих музикантів. Серед його вихованців виокремлюються такі імена, як заслужений працівник культури України та керівник дитячого зразкового духового оркестру в с. Олександрія Володимир Вакулін, викладач Рівненської ДМШ №1 Тетяна Фещук, директор ДМШ м. Донецьк Андрій Пизов, соліст естрадного оркестру ДСНС Андрій Колесник та інші талановиті особистості.

Рівненська дитяча музична школа №1 імені М. Лисенка славиться своїм високим рівнем музичної освіти, а клас флейти є однією з ключових складових цього успіху. Керівником цього класу є **Тетяна Сергіївна Фіщук**, народжена 16 квітня 1987 року. Вона є випускницею Рівненського державного музичного училища та кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, де вивчала флейту у класі видатного музиканта Богдана Миколайовича Прищепи.

Паралельний клас флейти веде випускниця Рівненського музичного училища (клас флейти Прищепи Б. М.) та кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка **Криворученко А.С.**

Комунальний заклад "Рівненська дитяча музична школа №2" вирізняється своїм високим рівнем музичної освіти, особливо в класі флейти, який заснований і очолюється викладачем вищої категорії та старшим викладачем **Василем Андрійовичем Темнюком**. Наразі він продовжує успішно працювати на відділі духових та ударних інструментів.

Протягом багатьох років педагогічної діяльності Василь Андрійович Темнюк виховав численних талановитих музикантів, серед яких виділяються такі відомі постаті, як член Асоціації діячів духової музики НВМС, полковник, музичний керівник і диригент військового оркестру оперативного командування «Захід» м. Рівне – Анатолій Мазурок, викладач по класу флейти Шепетівської ДМШ Олена Пушкарук, артистка оркестру Рівненського академічного українського музично-драматичного театру Ірина Негода, викладач по класу флейти в Гощанській ДМШ Анастасія Богак та багато інших талановитих музикантів.

У ДМШ №2 паралельний клас флейти успішно очолює випускниця кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету та завідувачка відділом духових та ударних інструментів – **Катерина Сергіївна Димченко**. Її професійний підхід та великий досвід в області музичної освіти роблять її відмінним педагогом, сприяючи розвитку та творчому зростанню молодих талантів у сфері флейтової музики.

Хмельницька флейтова школа славиться своїми давніми традиціями у галузі музичної освіти. Клас флейти у **Хмельницькому музичному фаховому коледжі імені В. Заремби** очолює висококваліфікований педагог **Марина**

Володимирівна Новаковська, народжена у 1961 році. Її професійна експертиза та великий досвід роботи роблять її видатним викладачем та лідером у розвитку класу флейти в цьому музичному закладі.

Хмельницька Дитяча музична школа №1 імені М. Мозгового може пишатися висококваліфікованим класом флейти, який очолює талановитий артист оркестру вищої категорії Хмельницького обласного академічного музично-драматичного театру імені М. Старицького - *Наталія Іванівна Дорчинець*. Вона є старшим викладачем і викладачем вищої категорії, даруючи свої знання та музичний досвід молодому поколінню.

Наталія Іванівна завершила Миколаївське державне музичне училище у 1980 році, отримавши майстерність у класі видатного викладача В. Д. Зарицького. Протягом 1981-1986 років вона продовжила своє навчання в Донецькому державному музично-педагогічному інституті імені С. Прокоф'єва, де вивчала флейту у класі викладача Л. К. Шершньова. Її багатий музичний досвід і професійна майстерність сприяють високій якості навчання у класі флейти Хмельницької ДМШ №1.

Школа мистецтв "Озерна" може пишатися талановитим класом флейти, який очолює *Віталій Олександрович Дячук*. Він є артистом Хмельницького академічного естрадно-духового оркестру та відомим аранжувальником. Його професійні навички і музична креативність роблять його відмінним викладачем у цьому мистецькому закладі, де він керує класом флейти, сприяючи розвитку талантів та музичних здібностей своїх учнів.

Тернопільський мистецький фаховий коледж імені С. Крушельницької може пишатися висококваліфікованим класом флейти, який очолює викладач вищої категорії *Юрин Олексій Васильович*. Він приносить свої професійні знання та досвід у навчання молодих музикантів, допомагаючи їм розвивати та удосконалювати свої музичні навички у класі флейти.

Тернопільська ДМШ №1 імені В. Барвінського. Клас флейти з 1985 р. веде *Ласійчук Валентина Іванівна*.

Львівський фаховий музичний коледж імені С. Людкевича. Клас флейти очолюють *Дражниця А. Л., Стадник Л. І., Вовк Ю. О.*

Теребовлянський фаховий коледж культури і мистецтв. Клас флейти та кларнета очолює *М. С. Гончарук*.

Волинський фаховий коледж культури і мистецтв імені І. Стравинського. Клас флейти очолює *Михайло Вівчарук*.

Луцька ДМШ №1 імені Ф. Шопена. Клас флейти веде *С. Ярошук*.

Луцька ДМШ №2. Клас флейти веде випускниця Волинського музичного училища імені І. Стравинського *Гетманчук Лариса Іванівна*.

Житомирський музичний фаховий коледж імені В. С. Косенка. Клас флейти очолює викладач та концертмейстер вищої категорії *Козловський Віктор Йосипович*.

Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д. Є. Задора. Клас флейти викладає *Я. Я. Шляхта*, який працює в Ужгородській ДМШ №1.

Ужгородська ДМШ №1. Клас флейти ведуть *Співак Еріка Миколаївна* та *Гайду Ганна Іштванівна*.

Вінницький фаховий коледж мистецтв імені М. Леонтовича. Клас флейти очолює *Коломієць Іван Іванович*, викладач-методист, випускник Вінницького фахового музичного коледжу.

Тульчинський фаховий коледж культури. Клас флейти очолює *Балан Світлана Олександрівна*, випускниця Одеської державної консерваторії імені А. В. Нежданової.

Сумський фаховий коледж культури і мистецтв імені Д. Бортнянського. Клас флейти очолює спеціаліст першої категорії *Гришин Володимир Олександрович*.

Полтавський фаховий коледж мистецтв імені М. В. Лисенка. Клас флейти очолює *Г. І. Головня*.

Уманський обласний музичний коледж імені П. Д. Демуцького. Клас флейти в різний час вели *В. А. Ключарьов, Р. К. Мельниченко*.

Чернігівський музичний коледж імені Л. М. Ревуцького. Клас флейти веде лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів *Савельєва О. О.*

Чернівецька дитяча музична школа №1. Відкрив та багато років очолював клас флейти *Смотров Василь Федорович*. Нині клас флейти цього навчального закладу очолює знаний далеко за межами Буковини чудовий педагог, композитор, концертуючий виконавець, член Регіональної Спілки Письменників України *Кушнір Ярослав Володимирович*.

Паралельний клас флейти ДМШ №1 м. Чернівців веде випускниця магістратури кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ *Гашпан Яна Русланівна*.

Музична школа №2 м. Чернівців. Клас флейти цього навчального закладу очолює викладач вищої категорії, старший викладач *Останович Микола Миколайович*.

Музична школа № 3 м. Чернівців. Клас флейти цього навчального закладу очолює викладач *Дубчак Юлія Юрївна*.

Музична школа № 4 м. Чернівців. Клас флейти цього навчального закладу очолює *Ілащук Тетяна Василівна* – викладач-методист КБУ «Музична школа №4 м. Чернівців» по класу флейти, керівник духового оркестру, завідувач відділом духових інструментів.

Чернівецький обласний фаховий коледж мистецтв імені С. Воробкевича. В різний час клас флейти цього навчального закладу очолювали *Репаский Іван Степанович, Петров Іван Костянтинівич, Мостепан Олександр Михайлович*.

Клас флейти на відділі духових та ударних інструментів Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені С. Воробкевича веде (за сумісництвом) *Микитей Микола Миколайович* (1953), викладач-методист.

За останні десятиліття українське флейтове мистецтво пережило вражаючий розквіт, і нові таланти виявляють свій потенціал на світовій музичній арені. Молоді флейтисти високо визначаються своїм майстерним виконанням, а також творчою активністю. Зараз вони не тільки підтримують традиційний репертуар, але й вносять свій власний внесок у розвиток музичної культури.

Розширення репертуару включає в себе не лише класичні твори, але і сучасні композиції, а також експерименти з новими звуковими та технічними підходами до гри на флейті. Це допомагає сучасним флейтистам виявляти свою творчу індивідуальність та створювати унікальні інтерпретації музичних творів.

Поява нових флейтових ансамблів та оркестрів є ще одним важливим кроком у розвитку флейтової музики в Україні. Ці колективи розширюють аудиторію, виконуючи як класичний, так і сучасний репертуар. Крім того, співпраця з музикантами інших жанрів стає частиною нових тенденцій, що сприяють креативному обміну ідеями та збагаченню флейтової музичної сцени в Україні.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Узагальнюючи матеріали першого розділу кваліфікаційної магістерської роботи, можемо зробити наступні висновки.

В сучасному світі, де глобалізація дедалі більше сприяє культурній однорідності, вивчення та збереження культурної спадщини стає запорукою збереження унікальних традицій та цінностей. Кожен аспект культурного надбання, будь то мова, мистецтво, музика, архітектура чи історія, вносить свій внесок у формування національного характеру.

Перший розділ кваліфікаційної роботи присвячений флейті, яка вже століттями вражає своєю красою і виразністю, є одним з найпопулярніших та найдавніших духових інструментів у світі. Її привабливість полягає в чудовій естетиці, елегантності та вражаючому спектрі виразних можливостей. Флейта не лише є важливим компонентом оркестрового складу, а й відома своєю здатністю виражати широкий спектр емоцій та настроїв.

У роботі надається глибокий аналіз еволюції флейтового мистецтва в Україні від давніх часів до сучасності. Досліджуються ключові періоди в історії флейтового мистецтва, враховуючи вплив національних традицій, періоду національного відродження та сучасних глобальних тенденцій. Перший розділ спрямований на розуміння та оцінку важливості флейтового мистецтва в українській культурі, а також на виявлення чинників, що впливають на його розвиток у контексті глобалізації.

У першому розділі кваліфікаційної роботи надається аналіз діяльності провідних та регіональних виконавських флейтових шкіл Західної України, які відіграють ключову роль у виявленні та підтримці музичних обдарувань, сприяючи формуванню унікальних музичних традицій, які відображають місцеві особливості культурного середовища. Крім того, ці школи впливають на популяризацію флейтового мистецтва через активну участь учнів у виконавських конкурсах, фестивалях та концертах. Таким чином, розвиток флейтової музичної

освіти в Україні визначається динамічною взаємодією талановитих викладачів і студентів, яка поглиблює мистецькі корені та розширює вплив флейтового мистецтва в контексті національної культури.

РОЗДІЛ II

ЛЬВІВСЬКА ШКОЛА ГРИ НА ФЛЕЙТІ: ТРАДИЦІЇ ТА РОЗВИТОК

2.1. Історичні передумови виникнення та розвитку львівської виконавської школи гри на флейті.

У попередньому розділі ми розглянули процес розвитку професійного виконавства на флейті в регіонах України. У цій частині нашого дослідження зосередимося на історичних передумовах становлення та розвитку львівської школи виконавства на флейті.

Музичне виконавство на духових інструментах в Львові має глибокі корені, які сягають ще до епохи Середньовіччя. У цьому місті вже тоді існували професійні музиканти та вчителі, які майстерно володіли грою на різноманітних духових інструментах. Споконвіку флейтисти, трубачі, тромбоністи та інші виконавці збагачували музичний пейзаж Львова своїми виступами.

Заснування Львівського музичного братства у 1580 році стало важливою подією у розвитку музичного виконавства на духових інструментах. Це братство об'єднувало музикантів різних національностей і стало не лише центром виконавської майстерності, але й освітнім закладом для молодих талантів. В навчанні виконавців велику увагу приділяли техніці гри на духових інструментах, сприяючи розвитку музичних здібностей та формуванню професійних навичок.

Крім того, школа Львівського Успенського братства, заснована у 1585 році, стала важливим центром навчання музикантів і сприяла подальшому розвитку музичного виконавства. Тут молоді виконавці відшліфовували свою майстерність та вдосконалювали свої вміння під керівництвом досвідчених майстрів.

З архівних джерел відомі імена виконавців-флейтистів, які жили у Львові у XV-XVII ст. - фістулятори (флейтисти) Яків (згадка 1414 р.) та Каспар (бл. 1568

р.). Ці музиканти, ймовірно, входили до складу Львівського музичного братства, статут якого був затверджений 9 березня 1580 року. На основі цього братства розвивалася музична освіта для духових інструментів. Братство було осередком професійної майстерності, де учні вдосконалювали свої вміння під керівництвом досвідчених музикантів. Майстри мали право брати учнів і навчати їх протягом кількох років, готуючи їх до ролі підмайстрів. Львівське братство, як і подібні музичні спілки в інших українських містах, слугувало школою професійної майстерності, де навчання проходило під пильним наглядом досвідчених музикантів.

Традиція виконання музики на духових інструментах під час різноманітних святкових заходів у Львові стала важливим елементом міського культурного життя і відображала багатогранність та розмаїття музичних традицій міста. Таким чином, музичне виконавство на духових інструментах Львова не лише спадкує від стародавніх традицій, але й продовжує розвиватися, зберігаючи свою важливу роль у культурному житті міста.

Наступний етап у розвитку духової педагогіки Львова був пов'язаний із значними соціальними та політичними змінами, що привели до реорганізації музичного життя міста. Від заснування стаціонарного театру з постійним оркестром у 1776 році до створення музичного інституту при Галицькому музичному товаристві в 1839 році, який включав школу духових інструментів, ці зміни суттєво вплинули на музичну освіту. Цей період був відзначений діяльністю багатьох талановитих музикантів і педагогів-духовиків, таких як Антонін Вейнерт, Міхал Яцковскі, Йозеф Доплер, Юзеф Башня, Франц Поллак, Доктор Кробсгофер, Альфред Боровскі, Вінченц Кітра, Шальк, Лаїно, Альшер та інших.

У другій половині XVIII — першій половині XIX століття у Львові активізується культурне життя. Заснування стаціонарного німецького театру у 1776 році з постійно діючим оркестром, що мав повну духову групу, а також

поява інших мистецьких колективів сприяли підвищенню вимог до підготовки молодих музикантів-духовиків. Це призвело до зростання ролі педагогів. Серед найвідоміших виконавців та викладачів-духовиків того часу у Львові були Антонін Вейнерт (перший професор флейти у Варшавській консерваторії з 1821 року), Міхал Яцковський (учитель видатних музикантів Франца та Карла Доплерів), Альфред Боровський (шанований викладач-духовик Музичного Інституту при Галицькому музичному товаристві), Юзеф Башня (вчитель співу, гри на флейті, капельмейстер кафедрального собору та один з керівників Галицького музичного товариства), Франц Кароль Поллак (диригент, співак, виконавець на духових інструментах, органіст, композитор, викладач музики та співу у Львові, капельмейстер німецького театру), а також гобоїст Лаїно, басетгорніст Альшер та валторніст Вінченц Кітра, які одночасно були артистами оркестру львівського театру.

Розквіт львівської флейтової школи тісно пов'язаний з іменем видатного львівського флейтиста *Миколи Яцковського* (1795-1848). Його концертні виступи залишали яскравий слід у найпрестижніших музичних столицях Європи, викликаючи захоплення та визнання. Міжнародна популярність М. Яцковського стала підґрунтям для розвитку власної флейтової школи у Львові. Зазначається, що серед його учнів можливо були і такі визначні постаті, як брати Карл та Франц Доплери – видатні флейтисти, композитори та педагоги.

У ранні роки існування Консерваторії Галицького музичного товариства (ГМТ) викладачем духових інструментів був *Карл Брунгофер*. Його викладацький досвід сприяв вихованню нових поколінь талановитих флейтистів.

Справжній розквіт виконавського мистецтва у Львові припадає на період з другої половини ХІХ століття до перших десятиліть ХХ століття. У цей час місто стало центром музичної культури завдяки низці важливих подій та інституцій. У 1854 році було засновано консерваторію Галицького музичного товариства, яка стала важливим осередком музичної освіти та професійного розвитку музикантів.

У 1872 році у Львові з'явився оперний театр, оркестр якого нараховував 30 музикантів. Це дало поштовх до подальшого розвитку оперного та оркестрового мистецтва.

У 1902 році розпочала свою діяльність Львівська філармонія, яка стала центром концертного життя міста, де виступали як місцеві, так і запрошені музиканти з різних куточків Європи. Того ж року був відкритий Львівський музичний інститут імені К. Шимановського, який відкривав ще більше можливостей для навчання та вдосконалення майстерності молодих музикантів.

У 1903 році засновано Вищий музичний інститут імені М. Лисенка, який зосередився на високопрофесійній музичній освіті та підготовці виконавців, композиторів і педагогів.

Довгі роки в Галицькій консерваторії музичного товариства викладав **Ф. Лянґ** – видатний флейтист, який одночасно був учасником оркестру Польського театру та відомим концертним виконавцем. У своїх концертних виступах він вражав слухачів творів В. Моцарта, Й. Гайдна, Ф. Мендельсона, Ф. Шопена, Е. Гріґа. За роки педагогічної діяльності Ф. Лянґ виховав цілу плеяду талановитих учнів.

Пізніше у Галицькій консерваторії викладають **Ентоні Шпатт, Франц Мультер, Станіслав Шер, Євгеніуш Товарніцький**.

В цей же час в оркестрі Львівської філармонії працював чудовий флейтист **Й. Строніцькі**.

Львів може пишатися видатними світовими музикантами, які стали відомі не лише як флейтисти, композитори та диригенти, але й як визначні педагоги. **Франц і Карл Доплери**, народжені на початку 1820-х років, отримали своє музичне виховання у Львові. Пізніше вони поверталися у своє рідне місто для сольних концертів та постановок оперних вистав, демонструючи високий рівень музичної освіти й культурного розвитку, які вони здобули в Львові.

Педагогічна діяльність *Ентоні Шпатта* (1860-1919), вихованця Віденської консерваторії (клас професора Ф. Доплера), який викладав у Галицькій консерваторії з 1895 по 1912 рік, була визнана особливою завдяки його досконалій методиці викладання. У 1893 році його запросив до Львова диригент Густав Ярецький, де Шпатт спочатку став першим флейтистом театрального оркестру, а вже через рік він прийняв посаду професора у Галицькій музичній консерваторії (ГМТ). У Львові Шпатт активно виступав з оркестром та давав сольні концерти. Кількість студентів-флейтистів зростала, вони активно брали участь у концертах та оркестровій практиці, успішно склали іспити з фаху.

На початку ХХ століття у Львові відкрилися ще два вищих навчальних заклади. У Львівському музичному інституті клас флейти вів **С. Шер**, а в Вищому музичному інституті імені М. Лисенка цю посаду обіймав **А. Шпатт**.

В останні роки перед Другою світовою війною у Львові активно діяли видатні музиканти, які внесли значний внесок у розвиток львівського флейтового виконавства. Серед них були *Е. Товарніцький, А. Дрежепольський, Ф. Мульер, М. Рожов* та інші.

У першій половині ХХ століття у Львові діяли видатні флейтисти та педагоги, серед яких слід особливо відзначити *Євгеніуша Товарніцького* (1904-1971). Він здобув музичну освіту в Львівській консерваторії під керівництвом Ентоні Шпатта та Станіслава Шера, які мали значний вплив на його розвиток як музиканта і педагога. Після навчання Товарніцький вдосконалив свою майстерність в Паризькій консерваторії під керівництвом Марселя Муаза у 1927 році. Повернувшись до Львова, він став артистом оркестру польського радіо і розпочав викладацьку діяльність у місцевій консерваторії. Його значний внесок у флейтове виконавство відобразився у виданні трьох томної "Школи гри на флейті" та посібника "Навчання гри на малій флейті". Товарніцький також є співавтором довідника "Flet ot A do Z". Після Другої Світової війни він переїхав

до Кракова, де працював як перший флейтист оркестру польського радіо та телебачення.

На розвиток Львівської флейтової школи великий вплив мали такі видатні музиканти, як **Ф. Прохачов** (1905-1950), **Д. Біда** (1919-1970) і **Ю. Смірнов** (1928-1995).

Федір Прохачов вважався одним із найвидатніших флейтистів свого часу. У березні 1941 року він брав участь у Всесоюзному конкурсі виконавців на духових інструментах і отримав диплом I ступеня. Свою педагогічну кар'єру він почав у Харкові, а після війни продовжив у Львівській консерваторії. Серед багаточисельних учнів Ф. Прохачова – Д. Біда.

Дмитро Миколайович Біда (1919-1979) є ключовою фігурою у формуванні сучасної львівської флейтової школи, відомою своїм значним внеском у розвиток флейтового виконавства. Він відзначався як видатний музикант, педагог та концертмейстер, чиє професійне життя охоплювало кілька важливих етапів та інституцій. В 1950 році, після завершення навчання в Львівській державній консерваторії у класі Федора Прохачова, він розпочав свою викладацьку діяльність у консерваторії та інших музичних установах Львова.

У середині 1950-х років Дмитро Біда переїхав до Києва, де став солістом оркестру Київської опери. З 1959 року він працював солістом Заслуженого симфонічного оркестру Ленінградської філармонії, де отримав визнання як один із найвидатніших флейтистів свого часу. У Ленінграді Дмитро Біда співпрацював з відомими диригентами, такими як Євген Светланов, Ігор Стравінський та інші, і виступав разом з видатними солістами, такими як Давид Ойстрах та Владислав Буяновський.

Свідченням його майстерності є записи на платівках концертів Антоніо Вівальді, Альберта Онегера, октетів Ігоря Стравінського та концертів Вольфганга Амадея Моцарта. Львівські музиканти пишаються тим, що Дмитро Біда жив і працював у їх місті, відкривши нові горизонти української флейтової школи.

Його ім'я залишається невід'ємною частиною міжнародного конкурсу молодих виконавців на дерев'яних духових інструментах, що відбувається у Львові з 1996 року.

Юрій Смірнов (1928-1996) продовжував традиції флейтового виконавства та педагогіки, які були започатковані в Львові його викладачами Федором Прохачовим та Дмитром Бідою. Випускник Львівської державної консерваторії у 1957 році, Юрій Смірнов завдяки високому професіоналізму, глибокому розумінню музичної культури та значному виконавському та педагогічному досвіду підняв рівень флейтового виконавства в Львові на новий якісний рівень.

Його професійна діяльність включала в себе виконавську, педагогічну, організаційну та науково-методичну роботу. Він змішував виконавську практику з активною педагогічною діяльністю, що сприяло формуванню великої кількості висококваліфікованих музикантів, лауреатів різноманітних конкурсів, серед яких були Юрій Зацерковний, Ганна Таланта, Віктор Попадюк, Юрій Вовк, Федір Балог, Ольга Тімур, Олександр Шустов, Андрій Карп'як та інші.

Юрій Смірнов також відомий своїми обробками та перекладами творів для флейти, гобоя та ансамблів духових інструментів. Особливо цінні його редакторські нотатки, що стосуються штрихів та динаміки у творах Антоніо Вівальді, Георга Ромберга, Вольфганга Амадея Моцарта, Роберта Сімовича, Вітольда Камінського.

Юрій Смірнов залишив помітний слід у розвитку українського флейтового мистецтва, відзначаючись як видатний виконавець, педагог і музичний діяч, чий внесок залишається актуальним і сьогодні.

Паралельно з Ю. Смірновим клас флейти у Львівській консерваторії вів чудовий музикант, педагог **І. А. Левкович**.

В симфонічних оркестрах Львівської філармонії та Львівського театру опери та балету в різні часи працювали чудові флейтисти. Серед них **З. Видоняк**,

П. Проців, М. Сосновський, Б. Богданов, К. Немеш, Я. Кошелінська, Ю. Гуран, М. Захарченко та ін.

2.2. Аналіз діяльності класу флейти у початкових закладах освіти Львівщини.

Аналізуючи вітчизняні виконавські школи гри на флейті, що увібрали в себе характерні особливості регіону, варто докладніше зупинитись на історії розвитку львівської флейтової школи. Ця школа мала значний вплив на розвиток професійного духового виконавства не тільки у Західній Україні, але й у всій країні.

Ми вже згадували, що завдяки багатонаціональному складу населення Львова, культура цього міста увібрала в себе риси різних національних традицій. Це багатокультурне середовище сприяло розвитку різних форм мистецтва, включаючи музичне виконавство.

Професійне виконавство на флейті у Львові мистецтвознавці справедливо пов'язують з виникненням ще у XVI столітті різноманітних товариств та братств. Ці організації відігравали важливу роль у розвитку музичної культури міста, забезпечуючи платформу для обміну знаннями та досвідом між музикантами. Флейтові цехи та братства були осередками навчання та розвитку молодих музикантів, що сприяло формуванню унікальної виконавської школи гри на флейті.

Львівська флейтова школа відзначається своєю технічною майстерністю та артистизмом, які були досягнуті завдяки поєднанню різних музичних традицій та впливів. Місцеві музиканти не лише переймали європейські техніки гри на флейті, але й адаптували їх до власних музичних вподобань та стилю.

Серед відомих львівських флейтистів слід згадати видатних музикантів, які своєю творчістю та педагогічною діяльністю зробили значний внесок у розвиток

цього мистецтва. Завдяки їхній праці, львівська флейтова школа здобула високу репутацію та визнання не лише в Україні, але й далеко за її межами.

**Львівська середня спеціалізована музична школа-інтернат імені С.
Крушельницької (нині Львівський державний музичний ліцей імені
Соломії Крушельницької)**

Львівський державний музичний ліцей імені Соломії Крушельницької був заснований у 1939 році шляхом реорганізації приватних та державних музичних закладів Львова. Першою керівницею закладу стала видатна піаністка Галина Левицька. У 1944 році школа була перейменована на Львівську музичну школу-десятирічку при Консерваторії імені М. Лисенка, а її директором стала О. Бережницька, яку пізніше змінив І. Попович. У 1963 році школі присвоєно ім'я Соломії Крушельницької.

З дня заснування, у школі був відкритий відділ духових та ударних інструментів, на якому навчались, в тому числі, і грі на флейті.

В цьому навчальному закладі в різні часи клас флейти очолювали **С. Шер, Д. Біда**. Протягом 50-70-х рр. флейту у школі викладали **Зоя Калужняцька, Юрій Смірнов, Юрій Зацерковний**.

Зоя Калужняцька - випускниця ЛДК імені М. Лисенка (клас Ф. Прохачова). Викладала у школі, паралельно працювала артисткою симфонічного оркестру Львівської філармонії. Серед її випускників – П. Гусак, Р. Дулиш, З. Відоняк (оркестр Львівської філармонії), Г. Галанта (оркестр Київської опери), Ю. Вовк (оркестр Львівської філармонії, викладацька робота у Львівському музичному училищі) та ін.

Іван Андрійович Левкович (1936-2007) – у педагогічній діяльності залишався відданим традиціям вітчизняної флейтової школи Д. Біди, у якого він навчався у ЛДК імені М. Лисенка. У 1965-1969 рр. – старший викладач консерваторії, у 1969-1984 рр. - соліст та концертмейстер групи флейт симфонічного оркестру Львівської обласної філармонії. З 1984 р. І. Левкович –

викладач Львівської музичної школи-інтернату. Серед його учнів Л. Голод, Ю. Шутко, А. Карп'як, Н. Захарченко, В. Кладько, М. Семотюк, А. Яремчук, А. Вітяк та ін.

Від 1990 р. клас флейти очолила **Олена Федорівна Павленко** (за сумісництвом).

У 1983-1991 рр. клас флейти очолював випускник Рівненського музичного училища та Львівської консерваторії (клас Ю. Смірнова) **Василь Степанович Жолубак** (1950-2005). Серед його учнів Є. Білецький, П. Савін, О. Власова, Р. Левчак та ін.

Лариса Павлівна Соловій – випускниця Луцького музичного училища та ЛДК імені М. Лисенка (клас Ю. Смірнова). Працювала солісткою камерного ансамблю Волинської філармонії, від 1993 р. – викладач та заввідділом духових та ударних інструментів Львівської ДМШ "2, від 2007 р. – викладач флейти ЛССМШ імені С. Крушельницької.

У різний час викладачами флейти були **Жанна Ігорівна Лень-Масляк**, **Георгій Борисович Лошаков** – випускники ЛНМА імені М. Лисенка (клас А. Карп'яка).

Львівська державна дитяча школа № 1 імені А. Кос-Анатольського

Клас флейти цього навчального закладу очолює **Софія Ганзій** (4 жовтня 1993 р.н.) яка народилась в родині музикантів у місті Червоноград. Мама Софії є викладачем по класу баяна, а батько – гітари.

В музичній школі Софія Ганзій навчалась по класу фортепіано, але пізніше захопилася флейтою (клас флейти Андрухів Іван Іванович).

У 2011 році вступила на другий курс Львівського музичного коледжу імені С. Людкевича, де навчалася у Дrajниці Андрія Леонідовича.

Після закінчення коледжу, у 2014 році, продовжила освіту в Національній академії сухопутних військ, на кафедрі музичного мистецтва, де навчалась у Петра Степановича Проціва. Паралельно влаштувалась працювати у дитячу школу мистецтв у місті Жовква. Здобула диплом бакалавра.

У 2016 році Софія Ганзій вступила до магістратури ЛНМА імені М. Лисинка, де навчалася під керівництвом професора, доктора мистецтвознавства Андрія Ярославовича Карпяка. Після завершення магістратури, у 2018 році, почала працювати в оркестрі оперної студії ЛНМА ім. М. Лисенка.

З 2021 року працює у музичній школі №1 імені А. Кос-Анатольського (Дод. Ж).

Львівська державна дитяча школа № 2 імені Миколи Колесси

Клас флейти цього навчального закладу очолює лауреат всеукраїнських та міжнародних конкурсів *Соловей Лариса Павлівна* (07.01.1958). Народилась у Володимирському районі (Волинська обл.). Музичну освіту здобула у Волинському музичному училищі (1979 р., клас викладача Стадницького М. А.) та Львівській консерваторії (1984 р. клас Смірнова Ю. І.).

Під час навчання у консерваторії працювала артисткою симфонічного оркестру Львівської консерваторії. Після закінчення навчання Соловей Л. П. довгий час працювала солісткою камерного ансамблю Волинської філармонії.

30 років Соловей Лариса Павлівна працює на викладацькій роботі. Вона є завідувачкою відділом духових та ударних інструментів Львівської ДМШ №2 імені М. Колесси, довгі роки працювала за сумісництвом у Львівській школі-інтернаті імені С. Крушельницької (Дод. Д).

Львівська державна дитяча школа № 3

Клас флейти очолює *Ковалисько Ольга Іванівна*.

Львівська державна дитяча школа мистецтв № 5

Клас флейти цього навчального закладу очолює викладач вищої категорії, викладач-методист *Мінтенко Георгій Дмитрович*. Народився 20.10.1950 р. у с. Великий Кучурів Старожинецького району Чернівецької обл. Музичну освіту здобув у ДМШ №1 м. Чернівці (1962-1967 рр., клас викладача Яна Степановича Репецького).

У 1967 р. Мінтенко Георгій Дмитрович вступив до Чернівецького музичного училища (клас викладача Горліцького Георгія Азіковича). З другого курсу цього навчального закладу був призваний до лав Радянської Армії, служив у військовому оркестрі м. Кам'янки Пензенської обл., Росія).

Після служби продовжив навчання у Чернівецькому музичному училищі (клас викладача Дельмана Михайла, випускника Кишинівської консерваторії), яке закінчив у 1973 р.

1973-1975 рр. – навчався у Львівській консерваторії (клас Смірнова Юрія Івановича).

Після закінчення консерваторії Георгій Дмитрович працював артистом оркестру Львівського драматичного театру імені Марії Заньковецької, у 1980-1985 рр. – у військовому оркестрі в Угорщині.

У 1985 р. Мінтенко Г. Д. повернувся у Львів на посаду концертмейстера групи флейт оркестру штабу Прикарпатського військового округу.

З 1998 р. – Мінтенко Г. Д. працював викладачем по класу флейти на кафедрі військового диригування Львівського військового інституту (Львівська Національна Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного). Педагогічну роботу поєднував з активною виконавською діяльністю.

З 2004 р. – працює за сумісництвом викладачем по класу флейти Львівської школи мистецтв №5.

У 2005 р. у складі симфонічного оркестру Львівського центру Західного оперативного командування був у гастрольній поїзді у республіки Корея. В оркестрі цього центру пропрацював до 2022 р.

З 2012 р. працює на основній роботі завідувачем відділу духових та ударних інструментів означеної школи.

Паралельний клас флейти Львівської державної дитячої школи мистецтв №5 очолює *Торговицька Марія-Стефанія Томасівна*, яка народилась 9 січня 2002 р. в м. Львів.

З раннього дитинства займалась музикою: відвідуючи дитячий садок, ходила на заняття з вокалу до муз. Керівника. У 2005-2006 рр. – приймала участь у дитячих вокальних конкурсах, фестивалях.

2007-2009 рр. – відвідувала дитячий народний вокально-хореографічний ансамбль «Писанка», музичну студію при Львівській національній музичній академії імені М. Лисенка (клас фортепіано доц. Грамотєєвої Н. В.).

У 2010 р. вступила на навчання до Львівської школи мистецтв №11 (клас фортепіано Мартинюк Т. В.).

З 2011 по 2013 рр. відвідувала вокально-хореографічну студію Наталки Карпи «KARPAration», приймала участь у зйомці кліпів співачки та концертних виступах.

2014-2015 рр. – відвідувала приватні заняття з гри на гітарі.

У 2015 р. – перевелась у Львівську школу мистецтв №5 (клас фортепіано Попович С. В.)). З цього ж року почала відвідувати колектив Мажоретки

«Феєрія» при шкільному оркестрі «Львівські Фанфари». У складі цього колективу приймала участь у багатьох міжнародних конкурсах та фестивалях.

У 2016 р. почала навчатись грі на флейті (клас викл. Мінтенка Г. Д.), відвідувала оркестр духових та ударних інструментів .

У 2017 р. – вступила до Львівського фахового музичного коледжу імені С. Людкевича (клас фортепіано Кадочнікової В. А.), паралельно відвідує духовий оркестр рідної школи.

З 2018 р. і по сьогоднішній день приймає активну участь у фестивалях, конкурсах та карнавалах у складі лауреата міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів духового оркестру «Львівські Фанфари».

У 2021 р., після закінчення навчання у коледжі, Стефанія вступає до Львівського національного університету імені І. Франка на факультет культури та мистецтв по спеціальності «музичне мистецтво» (клас флейти Довгаля О. О.).

З 2022 р. Торговицька Марія- Стефанія працює концертмейстером та викладачем по класу флейти Львівської школи мистецтв №5.

Після закінчення навчання у Львівському національному університеті імені І. Франка у 2023 р., вступає до магістратури кафедри духових та ударних інструментів факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету, науковий керівник кваліфікаційної роботи заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор Степан Цюлюпа, клас флейти доктор філософії Михайло Закопець.

Львівська державна дитяча школа № 6

імені Богдана-Юрія Янівського

Клас флейти очолює за сумісництвом викладач вищої категорії, викладач-методист *Стадник Ліліана Іванівна*, яка на основній роботі займає посаду

викладача по класу флейти Львівського музичного фахового ліцею імені С. П. Людкевича.

Львівська державна дитяча школа №7

В цьому навчальному закладі довгий час клас флейти очолював *Мельник Петро Степанович*, народився 7 вересня 1997 року в селі Підмихайля, Калуського району, Івано-Франківської області.

У 2004 році зарахований у перший клас ЗОШ I-III ступенів села Підмихайля. У 2005 році вступив до Підмихайлівської дитячої музичної школи, де навчався гри (клас саксофона та фортепіано). У 2007 році вступив до Калуської дитячої музичної школи №2, де навчався у класі сольного співу та скрипки.

За період навчання у школах, відвідував секцію народного танцю, брав участь у різноманітних концертах, конкурсах та виставах, та був багаторазовим лауреатом призових премій обласних, всеукраїнських та міжнародних конкурсів та фестивалів.

У 2013 році завершив навчання у Підмихайлівській ЗОШ I-III ступенів. а також у мистецьких школах села Підмихайля та міста Калуша з відзнакою.

У 2013 році вступив до Дрогобицького державного музичного училища імені В. Барвінського, на відділ духових та ударних інструментів, а в 2015 році, в цьому ж училищі поступив на вокальний відділ заочного відділення. В роки навчання продовжував активну участь у концертах, за що був нагороджений похвальною грамотою.

У 2017 році закінчив навчання у Дрогобицькому державному музичному коледжі імені В. Барвінського, отримав диплом молодшого спеціаліста з

відзнакою. А у 2018 році - закінчив навчання в цьому ж училищі, по спеціальності «викладач сольного співу», диплом молодшого спеціаліста з відзнакою.

У 2017 році поступив до Львівської національної музичної академії імені В. Лисенка, на факультет оркестрових інструментів, відділ духових та ударних інструментів.

Під час навчання обіймав посаду «член стипендіальної комісії», був дворазово премійований – за визначні досягнення у навчанні. У 2019 році став артистом хору барокової капели при Львівській національній академії імені В. Лисенка.

У 2021 році закінчив навчання у Львівській національній музичній академії імені В. Лисенка, здобувши професійну кваліфікацію «Викладач оркестрових духових та ударних інструментів, артист ансамблю, диригент оркестру», диплом бакалавра.

2021 році поступив до Львівської православної богословської академії, факультет богослов'я де на даний час навчається на 4 курсі бакалаврату.

У 2022 році поступив до Львівської національної музичної академії імені В. Лисенка, на факультет оркестрових інструментів, відділ духових та ударних інструментів. А у 2024 - закінчив навчання здобувши професійну кваліфікацію «Науковець-дослідник, викладач закладу вищої освіти, артист оркестру, артист ансамблю».

2024 року поступив до Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, де навчався за освітньою програмою Середня освіта «Трудове навчання та технології, інформатика».

У 2018 році почав працювати у Львівській державній музичній школі №7, де працював 6 років. Паралельно працював сумісником. Спочатку лютого 2023

року в Львівському музичному коледжі, як концертмейстер хору. З квітня 2023 року в Галицькому академічному хорі. У вересні 2023 року - в Заслуженій академічній капелі України «Трембіта».

З травня 2024 року працює педагогом-організатором у ліцеї «Надія» Львівської міської ради. У вересні 2024 року прийнятий на роботу, як сумісник, до Львівської школи мистецтв №10, на посаду викладача.

Львівська державна дитяча школа №8

Клас флейти цього навчального закладу очолює талановитий педагог, виконавець *Дмитровський Євген Зенонович* (Дод.Г). Народився 5 грудня 1976 року в місті Львові, походить з науково-педагогічної сім'ї: покійний дідусь, Дмитровський Євген Миколайович, був доктором філологічних наук, завідувачем кафедри української мови та літератури Дрогобицького педагогічного інституту. Він добре розумівся і любив музику, в певний час керував самодіяльним духовим оркестром та був автором підручника гуртової та одинарної гри на мандоліні, мандолі та гітарі під назвою "Заграйте струни". Його дружина, бабуся Євгена, все життя була вихователем дитячого садочка та завідувачкою методичного кабінету. Батько Євгена, Дмитровський Зенон Євгенович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри телебачення та радіомовлення факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка. Половину життя пропрацював на Львівському телебаченні, а також головним редактором видавництва "Світ", закінчив музичну

школу по класу фортепіано. В молодості писав пісні, є автором збірника ліричних пісень "Струни юнацького серця".

Музичну освіту Євген Зенонович Дмитровський отримав у славному місті Дрогобич, в музичній школі №2, де навчався по класу фортепіано. Згодом продовжив навчання у Львівській спеціальній музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької, яку закінчив у 1994 р. по класу флейти. Навчався в таких викладачів як Жолубак Василь Степанович, Павленко Олена Федорівна, теперішній кандидат наук, доцент Музичної академії імені М. Лисенка та Левкович Іван Андрійович. А викладачами у Вищому музичному інституті імені М. Лисенка (тодішня назва) були Відоняк Зенон Володимирович, соліст симфонічного оркестру Львівської філармонії та Карп'як Андрій Ярославович, теперішній доктор наук, завідувач кафедру духових та ударних інструментів Львівської музичної академії, Заслужений артист України.

Ще під час навчання в інституті працював в оркестрах народних колективів "Черемош" Львівського університету імені І. Франка та "Горицвіт" Львівського медичного університету.

Євген Зенонович був багаторічним артистом оркестру Львівського національного академічного драматичного театру імені Марії Заньковецької.

Дмитровський Євген закінчив Львівський національний університет імені І. Франка по спеціальності "Психологія".

Нині Дмитровський Євген Зенонович працює викладачем по класу флейти в Львівській музичній школі №8 та у школах мистецтв с. Давидів та с. Звенигород Давидівської ОТГ, що біля Львова.

Львівська державна дитяча школа № 10

Клас флейти цього навчального закладу очолює **Чорнейко Юлія Романівна** (16.04.1982), уродженка м. Львів. Музичну освіту здобула у ДМШ №1 м. Львова (1997 р., клас викладача Власової Оксани Миколаївни), Львівському училищі культури і мистецтв (2001р., клас викладача Ф. Чуйко) та Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка (2001-2006 рр., клас Жолубака Василя Степановича та проф. Київської консерваторії Кудряшова Олега Сергійовича).

Після закінчення навчання, з 2004 р. Чорнейко Юлія Романівна працює на відділі духових та ударних інструментів Львівської ДМШ №10, з 2007 р. з за сумісництвом працює викладачем по класу флейти Львівського училища культури і мистецтв.

Львівська державна школа мистецтв № 11

Паралельний клас флейти веде учениця Тараса Андрійовича **Кондратенко-Юринець Анастасія Юріївна**. Народилась 10.04.2000 р. у Львові.

Музичну освіту здобула у Львівській дитячій школі мистецтв №11 (2015 р., клас викладача Ельтек Т.А.), музичному училищі імені М. Колесси (2015-2019 р., клас Стадник Л. І.) та Львівській державній музичній академії імені М. Лисенка (2019-2023, клас проф. Карпяка А. Я.).

Зараз Анастасія Кондратенко-Юринець навчається в магістратурі.

З 2013 р. Кондратенко-Юринець Анастасія Юріївна працює викладачем по класу флейти Школи мистецтв №11 м. Львова.

Юринець Марко Святославович (08.01.2003 р.) музичну освіту здобув у ДМШ №5 (2009-2011, клас Мінтенка Г. Д.), у Львівському державному музичному ліцеї імені Соломії Крушельницької (2011-2020, клас Павленко О. Ф.) та Львівській державній музичній академії імені М. Лисенка (2020-2024, клас Павленко О. Ф.).

На даний час Юринець Марко є студентом магістратури.

Юринець М. С. працює артистом оркестру оперної студії при Львівській державній музичній академії імені М. Лисенка.

Хома Ірина Володимирівна (17.03.2001). Музичну освіту здобула у Дитячій школі мистецтв м. Радехів (2015, клас викладача Соловійова Ярослава Олександровича), фаховому музичному коледжі м. Луцьк (2016-2020, клас викладача Вівчарука Михайла Михайловича) та Львівській державній музичній академії імені М. Лисенка (2020-2024, клас проф. Карпяка Андрія Ярославовича). Зараз Ірина Володимирівна вступає до магістратури.

З 2019 р. – працює викладачем по класу флейти Радехівської школи мистецтв.

Ходан Зоя Андріївна (06.11.1993 р. н.) народилась в м. Чернівці. Навчалась в Чернівецькій ДМШ №4 (клас флейти Ілащук Т. В.).

Музичну освіту продовжила у Львівській школі-десятирічці (2007-2011, клас флейти Павленко О. Ф., Лень Ж. О.).

Закінчила магістратуру кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка (клас проф. Карпяка А. Я. (2011-2016).

З 2019 р. – артистка оркестру Львівського національного академічного театру опери та балету імені С. Крушельницької.

Луценко Сергій Петрович (18.04.1976 р. н.) народився в м. Чернівці. Навчався в Чернівецькій ДМШ №2 (клас флейти Маковійчук В. О.) та Чернівецькому музичному училищі (1991-1995, клас флейти Мостепан О. М.).

Продовжив навчання на кафедрі духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка (1995-2000, клас флейти Жолубак В. С.).

Довгий час працював артистом симфонічного оркестру Львівської національної філармонії.

З 2005 р. - артист оркестру Львівського національного академічного театру опери та балету імені С. Крушельницької.

2.3. Аналіз діяльності класу флейти у вищих закладах освіти Львівщини.

Львівська державна музична академія імені М. Лисенка

Сьогодні клас флейти Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка очолює *Андрій Ярославович Карняк*, завідувач кафедри духових та ударних інструментів, доктор мистецтвознавства, професор, Голова спеціалізованої Ради по захисту кандидатських та докторських дисертацій, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів та фестивалів, автор більше 60 наукових праць, присвячених історії розвитку українського духового мистецтва та проблемам виконавства на флейті. В його кандидатській дисертації на тему "Флейтове мистецтво в музичній культурі Львова (19-20 ст.)", яка захищена в 2002 році автором проаналізовано джерела львівської флейтової школи, її зв'язки з іншими регіональними та національними флейтовими школами. Досліджено розвиток флейтового виконавства Львова у всіх формах його вияву (оркестровому, ансамблевому, сольо-концертному). Охарактеризовано зв'язок львівської флейтової школи з творчістю композиторів (зроблено теоретичний та

виконавський аналіз творів, розглянуто концертний репертуар флейтистів). Визначено характерні риси львівської флейтової школи. Висвітлено виконавську та педагогічну діяльність найвидатніших флейтистів Львова. Детально розглянуто історію Львівської державної музичної академії на фоні широкої палітри музичного життя міста протягом ХІХ - ХХ ст.

Професор А. Я. Карп'як – автор монографії "Концепційні засади художнього мислення сучасного флейтиста" (2013), у якій вперше в українському музикознавстві наданий аргументований критичний аналіз ключовим питанням та проблемам розвитку сучасного флейтового мистецтва. Дана праця рецензована провідними науковцями і музикантами Франції, Німеччини та України. [45].

Андрій Ярославович Карп'як є визнаним українським музикантом і педагогом у галузі мистецтва гри на флейті. Він народився у 1968 році і здобув вищу музичну освіту, завершенням якої стали ступінь кандидата мистецтвознавства у 2002 році та ступінь доктора мистецтвознавства у 2014 році. Починаючи з 1996 року як викладач і пізніше доцент, він очолює кафедру духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка з 2014 року.

Андрій Карп'як є активним учасником багатьох міжнародних музичних фестивалів, серед яких Dni Muzyki Kompozytorów Krakowskich, Das Treffen, Міжнародний фестиваль камерної музики та інші. Він виступав як соліст, учасник ансамблів та оркестровий музикант у різних країнах, включаючи Німеччину, Швейцарію, Угорщину, Польщу, Росію, Італію, Францію, Голландію, Бельгію, а також країни Північної та Південної Америки.

Андрій Карп'як відомий як сольний виконавець та учасник ансамблю сучасної музики «Кластер», а також засновник ансамблю флейтистів «Допплер-секстет». На його рахунок записи концертних програм на компакт-дисках, серед яких «Флейта в музиці ХХ століття», «Концерт у місті Львів» та «Концертний сезон флейтиста».

Андрій Ярославович Карп'як є автором більш ніж 60 наукових праць, присвячених проблемам виконавства та історії мистецтва гри на флейті. Його статті були опубліковані в українських та міжнародних виданнях, включаючи енциклопедію «Die Musik in Geschichte und Gegenwart» та журнал «Flöte aktuell». Карп'як активно брав участь у міжнародних наукових конференціях і є членом журі на міжнародних та всеукраїнських конкурсах.

За вагомі досягнення у галузі мистецтва А. Я. Карп'як нагороджений Почесними грамотами Міністерства культури і туризму України та Міністерства культури України за значний особистий внесок у створення духовних цінностей та високий професійний рівень (Дод. А).

В класі флейти плідно працює **Павленко Олена Федорівна** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка за сумісництвом викладач-методист Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької та Львівського фахового коледжу культури та мистецтв (Дод. Б). Кандидатська дисертація захищена в 2012 році у Львівській національній музичній академії імені М. Лисенка. В дисертації пані Павленко О.Ф. розглянуто жанрово-семантичні особливості українського флейтового концерту в контексті еволюції європейського флейтового мистецтва та традицій національної композиторської школи. Приділено увагу творам В. Бібіка, В. Губаренка, В. Рунчака, Г. Саська, Р. Сімовича та ін. Досліджено поліжанровість як знакову прикмету сучасної музичної культури, що виявляється у стремлінні інтегрувати декілька жанрових координат у єдину макроструктуру. Виявлено, що найбільш плідним є синтез жанрів, які утворюють опозиційну пару - концерту та симфонії. Досліджено, що у загальній парадигмі розвитку українського флейтового концерту переважає постмодерністське втілення ідеї безперервного монологу, що призводить до активної реалізації концепції концертів як психологічної драми. Виявлено, що спільним для більшості аналізованих творів є принцип

солювання, який пов'язаний з монологічністю як новою невід'ємною компонентою специфіки жанру. За результатами дослідження зроблено висновок, що завдяки гнучкості та мінливості семантичних характеристик флейти, її роль у процесі розвитку драматичних подій інтенсивно переосмислюється. Виявлено, що характерною рисою українських флейтових концертів стало доволі парадоксальне поєднання консервативності та модерності: за умов стабільності типологічних ознак жанр флейтового концерту виявляє дивовижну відкритість до інновацій. [45, с. 18].

Львівська Національна Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного є одним з провідних навчальних закладів в системі військової освіти України, основним завданням якого є підготовка офіцерського складу сухопутних військ. Цей славетний навчальний заклад має багату та цікаву історію, яка почалася з імператорської королівської школи кадетів, заснованої у Львові ще наприкінці 80-х років XIX століття.

Після розпаду Австро-Угорщини в приміщенні школи розташовувався перший Польський кадетський корпус, який був розформований радянською владою після приєднання західноукраїнських земель до Української Радянської Соціалістичної Республіки. Пізніше у приміщенні сучасної Академії розміщувалося піхотне училище, у роки війни – штаб танкової дивізії, військовий госпіталь, а з 1947 року – військово-політичне училище, яке згодом стало Вищим військово-політичним училищем.

З утвердженням незалежності України починається нова сторінка історії цього славетного навчального закладу. З 1992 року він функціонує як Львівський

військовий інститут, а з 2005 року – як Львівський інститут сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. У 2009 році він отримав сучасну назву - Львівська Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Сьогодні Академія продовжує славні традиції, забезпечуючи підготовку висококваліфікованих офіцерів для захисту незалежності та територіальної цілісності України, роблячи значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

Клас флейти навчального закладу очолює за сумісництвом *Павленко О.Ф.* (Дод. Б).

Львівський фаховий коледж культури і мистецтв

Львівський фаховий коледж культури і мистецтв має багату історію, що почалася у 1939 році з заснування навчального закладу для підготовки фахівців у сфері культури та бібліотечної справи. Протягом своєї діяльності заклад вісім разів змінював свою назву, від школи політосвіти до політичного технікуму, а потім до технікуму з підготовки культурно-освітніх працівників, культурно-освітнього технікуму, училища культури і, зрештою, фахового коледжу культури і мистецтв.

З перших днів існування у закладі працювала циклова комісія народної інструментальної творчості, що охоплювала духові та ударні інструменти. Клас флейти у Львівському училищі культури існував з першого року функціонування навчального закладу, і очолювали його талановиті виконавці та педагоги, серед яких Дулиш Роман Михайлович, який за сумісництвом працював артистом оркестру ансамблю пісні і танцю «Юність» керівник Мирослав Вантух та Чорнейко Юлія Романівна. Зараз клас флейти очолює кандидат мистецтвознавства, доцент *Павленко О. Ф.* (за сумісництвом) (Дод. Б).

Львівський музичний фаховий ліцей імені С. П. Людкевича

Львівський музичний фаховий ліцей імені С. П. Людкевича заснований у 1939 році на основі Львівського вищого музичного інституту імені М. Лисенка. Одним із перших був створений відділ духових та ударних інструментів, який зараз очолює заслужений артист України І. В. Проців.

Клас флейти цього навчального закладу очолює викладач вищої категорії, викладач-методист *Стадник Ліліана Іванівна*, народилась 06.02.1964 р. у м. Львів (Дод.В).

У 1974 р. Стадник Л. І. закінчила Львівську ДМШ №4 (клас викладача Романченка Дмитра Миколайовича). Отримала диплом з відзнакою.

1980-1984 рр. – навчання у Львівському музичному училищі (клас Сіренко Марії Степанівни). По закінченні отримала диплом з відзнакою. В цей же період Стадник Л. І. бере приватні уроки у Жолубак Василя Степановича.

1984-1989 рр. – навчання у Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка (клас Смірнова Юрія Івановича), по закінченні якої Стадник Л. І. отримала диплом з відзнакою.

Після закінчення навчання в консерваторії, Ліліана Іванівна одружилась, народила сина, в цей період надзвичайно складно було знайти роботу, тому вона довгий час працювала на замінах в оперній студії, різних колективах художньої самодіяльності.

З 1991 по 2002 рр. Стадник Л. І. працює викладачем по класу флейти Львівської ДМШ №8, паралельно за сумісництвом грає у різних виконавських колективах: ансамблі ренесансної музики, у колективі "Віртуози Львова", у ансамблі барокової музики, фольк ансамблі.

З 2002 р. – працює викладачем Львівської ДМШ № 6. З 2005 р. Стадник Л. І. працює у Львівському музичному училищі імені С. Людкевича, а за сумісництвом у Львівській ДМШ № 6.

Стадник Ліліана Іванівна окрім викладацької, активно займається науково-методичною роботою. Вона є автором школи гри на флейті "Юний флейтист" у 4 томах, перший том якої був виданий у 2010 р.

Ліліана Іванівна є автором низки перекладів творів українських композиторів для флейти.

Яструбецька Валерія Валеріївна (11.02.1993 у м. Тернопіль). Музичну освіту здобула у ДМШ №1 м. Тернопіль (клас фортепіано). З десяти років продовжила навчання як флейтистка.

У 2008 р. вступила до Тернопільського державного музичного училища імені С. Крушельницької (клас викладача Чорнозуба Р. Р.), отримала диплом з відзнакою

2012 р. вступила до Львівської державної музичної академії імені М. Лисенка (клас доц. Павленко О.Ф.), отримала диплом бакалавра та магістра з відзнакою.

У 2023 р. Валерія Валеріївна отримала ступінь "Магістра" з оперно-симфонічного диригування (клас заслуженого артиста України, професора Колесс Я. І. та народного артиста України Юзюка І. С.).

Ще з дитинства Валерія захоплюється грою на флейті та флейті-пікколо. Працює у Львівському академічному будинку органної та камерної музики (оркестр Луганської обласної філармонії) та оркестрі оперної студії ЛНМА імені М. Лисенка, співпрацювала у творчих проектах з колективами Львівської національної філармонії, INSO, KK, Philarmoniker Харківської національної

філармонії, Кишинівського оперного театру, у складі яких відвідала з концертними проектами Польщу, Чехію, Францію, Іспанію, Великобританію (опера програма).

Приймала участь у майстер-класах: Ондраш Адорян (Президент асоціації флейтистів Німеччини, Ядвіга Котновська (викладач флейти в консерваторії м. Бидгожч, Польща), Барбара Свьонтек-Желязна (викладач по класу флейти в Краківській консерваторії, Польща), Олег Худяков (викладач консерваторії імені Гнесіних, Росія), Марія Семотюк-Шлафке (флейтистка і піколістка Королівського Амстердамського симфонічного оркестру), Алексіс Косенко (Париж).

Яструбецька В. В. є лауреатом міжнародних та всеукраїнських конкурсів: міжнародний конкурс "Сурми Буковини (м. Чернівці, міжнародний конкурс виконавців на духових дерев'яних та ударних інструментах імені Д. Біди (м. Львів), всеукраїнський конкурс виконавців на духових та ударних інструментах "Дніпровські сурми" (м. Черкаси), Ювілейний всеукраїнський конкурс виконавців на духових та ударних інструментах "Дніпровські сурми" (м. Київ), всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на духових дерев'яних інструментах імені В. Старченка (м. Рівне).

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Львівська виконавська школа гри на флейті має глибоке історичне коріння, що сягає періоду бароко, коли музичне життя міста формувалося під впливом європейських традицій.

З XVIII століття Львів стає важливим музичним центром, де розвивається професійне музичне середовище. У ХХ столітті значну роль у становленні цієї виконавської школи відіграли видатні педагоги та виконавці, які заклали основи сучасної методики викладання гри на флейті, сприяючи популяризації інструмента.

У другому розділі магістерської наукової роботи досліджується історичний шлях становлення та розвитку професійного духового виконавства на Львівщині, прослідковуються історичні передумови виникнення та розвитку львівської виконавської школи гри на флейті. У роботі надається характеристика педагогічної, виконавської, наукової діяльності яскравих представників львівської флейтової школи, висвітлюються ключові методологічні підходи до навчання гри на флейті, які застосовувалися в різні історичні періоди, а також їхній вплив на сучасні виконавські практики. У роботі згадуються імена засновників та яскравих представників львівської флейтової школи, серед яких Антонін Вейнерт, Міхал Яцковскі, брати Карл та Франц Доплери, Юзеф Башня, Франц Поллак, Доктор Кробсгофер, Альфред Боровскі, Вінченц Кітра та ін.

У розділі розглядаються специфічні аспекти розвитку флейтового репертуару у Львові, що включає як адаптації класичних творів, так і сучасні композиції, написані львівськими композиторами. Особлива увага приділяється аналізу концертної діяльності, яка відіграла важливу роль у популяризації флейти серед широкої аудиторії.

Окремо досліджується роль музичних навчальних закладів Львова різних рівнів акредитації, таких як Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка, Національна Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Львівський музичний фаховий ліцей імені С. П. Людкевича, Львівський державний музичний ліцей імені Соломії Крушельницької. У роботі підкреслюється роль цих навчальних закладів, досліджується діяльність їх провідних педагогів, серед яких Андрій Карп'як, Олена Павленко, Ліліана Стадник, Юрій Шутко, Роман Дулиш, Василь Жолубак, Зоя Ходан, Григорій Лошаков, Сергій Луценко, Валерія Яструбецька та ін. і їх роль у формуванні та розвитку виконавської майстерності флейтистів, значення міжнародних контактів і співпраці з європейськими та світовими музичними центрами, які сприяють підвищенню професійного рівня львівських музикантів.

Таким чином, другий розділ магістерської роботи надає комплексний огляд еволюції львівської виконавської школи гри на флейті, підкреслюючи її важливість у контексті української та світової музичної культури.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи матеріали першого та другого розділів магістерської роботи, можна зробити такі загальні висновки.

У сучасному світі, де глобалізація активно впливає на культурні процеси, вивчення та збереження музичної спадщини набуває особливого значення. Це дозволяє не лише підтримувати національні музичні традиції, але й збагачувати світову культурну спадщину, зберігаючи унікальність окремих регіонів.

Перший розділ дослідження присвячено історії розвитку флейтового мистецтва в Україні, зокрема в Західному регіоні. Флейта, один із найдавніших і найпопулярніших духових інструментів, вражає своєю виразністю та можливістю передавати різноманітні емоції. У роботі детально розглянуто еволюцію флейтового мистецтва, зокрема діяльність провідних регіональних флейтових шкіл Західної України, які відіграють важливу роль у виявленні молодих талантів та їхній професійній підготовці. Зазначені школи активно сприяють популяризації флейти через участь у конкурсах, фестивалях та концертах.

Другий розділ дослідження присвячено львівській виконавській школі гри на флейті, яка формувалася під впливом європейських музичних традицій ще з XVIII століття. Львів став важливим центром розвитку музичної культури, де працювали видатні флейтисти, що вплинули на формування місцевої школи. Серед них — Антонін Вейнерт, Міхал Яцковскі, Карл та Франц Доплери, Юзеф Башня, Франц Поллак, Доктор Кробсгофер, Альфред Боровскі та Вінченц Кітра. Їхній внесок у розвиток флейтового мистецтва полягав у створенні виконавських та педагогічних традицій, які залишили слід у подальшому розвитку школи.

У XXI столітті розвиток львівської школи гри на флейті продовжили такі видатні музиканти і педагоги, як Андрій Карпак, Олена Павленко, Ліліана Стадник, Юрій

Шутко, Роман Дулиш, Василь Жолубак, Зоя Ходан, Григорій Лошаков, Сергій Луценко, Валерія Яструбецька та ін. Вони не лише впроваджують нові методологічні підходи до навчання, але й сприяють інтеграції українських музикантів у міжнародний музичний простір. Важливу роль у цьому процесі відіграють початкові заклади музичної освіти, зокрема Львівський державний музичний ліцей імені Соломії Крушельницької та ДМШ, творчі колективи, театри, філармонія та вищі музичні навчальні заклади Львова, зокрема Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львівський фаховий музичний коледж імені С. Людкевича, Львівський фаховий коледж культури і мистецтв, та інші, що забезпечують високий рівень підготовки флейтистів.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів даної проблематики і залишає простір для подальших наукових розвідок. Зокрема, перспективними напрямками для майбутніх наукових досліджень є вивчення взаємодії львівської флейтової школи з провідними європейськими центрами; порівняльний аналіз методологічних підходів до викладання гри на флейті у різних музичних навчальних закладах України, що може сприяти оптимізації освітніх програм і підвищенню рівня виконавської майстерності молодих флейтистів; аналіз концертної діяльності львівських флейтистів у сучасних умовах, враховуючи вплив міжнародних контактів та культурних обмінів на виконавські практики.

Список використаних джерел

1. Апатський В. М (2010). Історія Духового музично-виконавського мистецтва. К. : ТОВ «Задруга», 248 с.
2. Апатський В М. (2009). Конкурси духовиків та їхнє значення для інструментального виконавства в Україні. - Часопис Національної Музичної Академії України імені П. І. Чайковського. Л-94 (5). Київ. С. 203-207.
3. Барвінський В. (1993). Огляд історії української музики. Історія української культури. Київ. 762 с.
4. Бережницький О. (2005). Наші музики: Артистичний вісник. Львів. Зош. ІХ і Х. 152 с.
5. Білик Б. (2002). Енополітична історія України (1860–1900 рр.) : Монографія. Київ : Київський. національний торівельно-економічний ун-т. 245с.
6. Буковина: історичний нарис (1998). Чернівці: Зелена Буковина. 416с.
7. Богданов В. (2007). Історія музичного мистецтва України від найдавніших часів до поч. ХХ ст. : моногр. Харків : Основа. 395 с.
8. Богданов В. О. (2008). Кріпосні капели і оркестри в Україні (на прикладі Подільської й Чернігівської губерній). Вісник ХДАДМ. Харків, № 14. С. 14–20.
9. Богданов В.О. (2000). Історія духового музичного мистецтва України : моногр. Харків : Основа. 336 с.
10. Богданов В.О. (2006). Концертна практика сольо-ансамблевого і оркестрового виконавства на духових інструментах в Україні у другій половині ХVІІІ – першій половині ХІХ ст. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. вузів худож.-буд. профілю України. Харків, Вип. 4, 5, 6. С. 95–99.

11. Богданов В.О., Богданова Л. Д. (2013). Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах.- Т. 1.- Харків: ФО- П Сілічева С.О., .384 с.
12. Вовк Р. А. (2013). Портрети корифеїв. Науково-популярне видання. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського. 225 с.
13. Гербільський Г. Ю. (1999). Розвиток прогресивних ідей в Галичині у першій половині ХІХ ст. (до 1848 р.) / Г. Ю. Гербільський. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 251 с.
14. Загайкевич М. (2003). Чесько-українські музичні зв'язки як фактор становлення української національної композиторської школи. Матеріали до українського мистецтвознавства. Київ, Вип. 2. С. 107–111.
15. Збірник наукових матеріалів VI-ї Міжнародної науково – практичної конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». (2014). Випуск №6 /Упорядник С. Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги. 156 с.
16. Збірник наукових матеріалів V-ї Міжнародної науково – практичної конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя» (2013). Випуск №5 /Упорядник С. Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги, 160 с.
17. Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя» (2015). Випуск №7 /Упорядник С. Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги. 200 с.
18. Карлова В. (2010). Формування національної самосвідомості українського народу в період національно-культурного відродження: Науковий вісник Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління. Вип. №6, с. 54-58.
19. Карп'як А. Я. (2013). Концепційні засади художнього мислення

сучасного флейтиста: монографія. Львів: Наукове товариство імені Т. Г. Шевченка, 378 с.

20. Колодуб Л. (1998). Деякі думки щодо сучасного стану музики духової: Україна музична. С. 19–20.

21. Кугутяк М. (1993). Галичина: сторінки історії: нарис суспільно політичного руху (XIX ст. — 1939 р.). Івано-Франківськ. 200 с.

22. Куций Іван (2006). Українська науково-історична думка Галичини (1830-1894 рр.): рецепція національної історії. Тернопіль: Джура. 219 с.

23. Круль П. Ф. (2000). Історичні критерії національного духового інструментального мистецтва в Україні XVIII ст. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Музичне виконавство. Київ, Вип. 8 . С. 154–163.

24. Круль П. Ф. (2000). Національне духове інструментальне мистецтво українського народу: Малодосліджені сторінки історії: Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського ; [відп. ред. Ляшенко І. Ф.]. Київ. 324 с.

25. Круль П. Ф. (2019). Духовий інструментарій в історії музичної культури України : підручник для вищих музичних закладів IV рівня акредитації..Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім.. В. Стефаника. 78 с.

26. Круль П. Ф. (2013). Питання походження національного духового інструментарію в контексті музичної україністики. Національна музична акад. України ім. П.І. Чайковського. Науковий вісник. Київ. Вип. 14. С. 88–97.

27. Круль П. Ф. (2000) Розвиток національного духового інструментального мистецтва кінця XVIII – початку XIX століть. Історія в школі. Київ : Вид-во «Етносфера». № 1. С. 37–40.

28. Литвин В. М. (2006). Історія України: підручник, ред. В. А. Смолій. – Київ: Наукова думка. 728 с.

29. Мазепа Л.(2003). Шлях до музичної академії у Львові. Наукове видання у двох томах. Львів: Сполом. Ч. 1. 287 с.

30. Мазепа Л. (2003). Шлях до музичної академії у Львові. Наукове

видання у двох томах. Львів: Сполом. Ч. 2 199 с.

31. Муха А. І. (2004). Композитори України та української діаспори : довідник. Київ: Музична Україна.. 351 с.

32. Попович М. (1999). Нарис історії культури України. Київ : Арттек. 532 с.

33. Посвалюк В. Т., Посвалюк К. В. (2010), Історія кафедри духових і ударних інструментів НМАУ імені П .І. Чайковського у фотографіях. Київ : НМАУ ім.. П. І. Чайковського.224 с.

34. Рудчук Ю. (2001). Духова музика України XVIII-XIX століттях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» К.іів. 28 с.

35. Рудчук Ю. А. (2006). Духова музика в Україні (XVIII-XIX ст.). Київ. 228 с.

36. Сاینчук К. (2011). Музична освіта Буковини. Чернівці: Золоті літаври. 320 с.

37. Сарбей В. Г. (1999). Національне відродження України [Текст]. Київ.: Альтернативи. 336 с.

38. Семочко О. (2022). Конкурси виконавців на духових та ударних інструментах в історії музичного мистецтва України: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», Рівне. 63 с.

39. Сверлюк Я. В. (2001). З історії розвитку духової музики на Волинському Поліссі. Поліссезнавство: наукові фольклорно-етнологічні та мистецтвознавчі студії. Рівне : Волинські обереги. С. 96–100.

40. Сухий Олексій. (1999). Галичина: між Сходом і Заходом: нариси історії XIX — початку XX ст. - 2-е вид. Львів. 226 с.

41. Сторінки історії Львівської Національної музичної академії імені М.В. Лисенка. (2008). Науково-популярне видання .Львів: Сполом. 209 с.

42. Черепанин М. (1997). Музична культура Галичини. Київ : Вежа. 328с

43. Церковник С. І. (2020). Історико-правові засади становлення та функціонування українських наукових, громадських та культурно-освітніх інституцій Східної Галичини у 1848–1939 рр.: монографія. Львів : "Галицька видавнича спілка". 148 с.

44. Цюлюпа С. Д. (2012). Історія кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету: минуле і сучасне. Навчальний посібник. Рівне: видавець О. Зень. 240 с.

45. Цюлюпа С. Д. (2022). Кандидатські та докторські дисертації духовиків України в освітньому процесі мистецьких закладів вищої освіти. Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №14 /Упорядник С. Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги. 131 с.

46. Філіпчук Н. О. (2011). Розвиток особистісних якостей майбутніх музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України (перша половина ХХ століття) . Чернівці: Зелена Буковина. 186 с.

47. Шамаєва К. І.(1996). Музична освіта в Україні у першій половині ХІХ ст.: навчальний посібник Київ. 112 с.

48. Щербаківський (1997). Духові оркестри, хори і капели на Україні. Київ: Музика. ч 10. С. 206-213.

49. Юцевич Є. (1998). Музичні інструменти. Київ: Держ.видавн. образотворчого мист. і муз. літ. 218с.

50. Яремко Б. (1998). Бойківська сопілкова музика. Львів. 126 с.

51. Ярошенко І. (1999). Мистецький колектив і національне відродження. Гуманістичний вісник. Львівське міжобласне гуманітарне товариство. Львів. Ч. 1–2. 84 с.

52. Ярошенко І. (2004). Мистецтвом встелені шляхи. Чернівці : Прут. 220 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Журі 2-го Всеукраїнського конкурсу камерних ансамблів духових та ударних інструментів імені Франца та Карла Доплерів, ЛНМА ім. М. Лисенка, 8-10 листопада 2018 р. Зліва направо Петро Гундер, Роман Вовк, Андрій Карпяк (голова журі), Степан Цюлюпа, Борис Олійник.

Додаток Б

ПАВЛЕНКО ОЛЕНА ФЕДОРІВНА

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри

**духових та ударних інструментів Львівської національної музичної
академії імені М. В. Лисенка, за сумісництвом викладач-методист**

**Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької та
Львівського фахового коледжу культури та мистецтв**

Додаток В

СТАДНИК ЛІЛІАНА ІВАНІВНА

**Викладач вищої категорії, викладач-методист
Львівського музичного фахового ліцею імені С. П. Людкевича, за
сумісництвом працює у Львівській ДМШ №6**

Додаток Г

ДМИТРОВСЬКИЙ ЄВГЕН ЗЕНООВИЧ

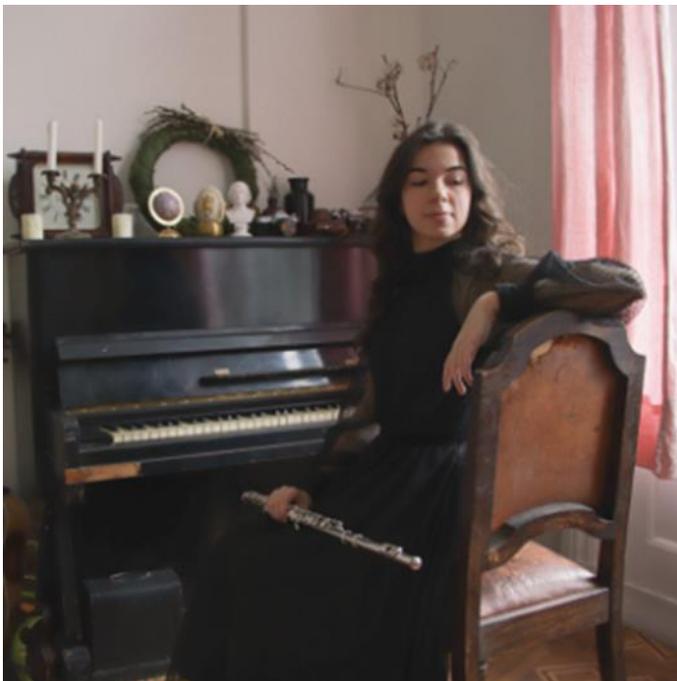
СОЛОВЕЙ ЛАРИСА ПАВЛІВНА – викладач по класу флейти ДМШ №2

ГАНЗІЙ СОФІЯ

викладач флейти

Львівської ДМШ №1 імені А. Кос-Анатольського

Додаток 3

КОНДРАТЕНКО-ЮРИНЕЦЬ

Викладач по класу флейти

Львівської ДМШ №11